

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Prokop

**Vyčíslení výše náhrady škody při porušení
autorského práva**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. et MgA. Petra Žikovská

Centrum práva duševního vlastnictví

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 8. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 129 038 znaků včetně mezer.

Jan Prokop

V Praze dne 31. 8. 2023

Poděkování

Předně bych rád poděkoval vedoucí mé diplomové práce, JUDr. et MgA. Petře Žikovské, za vedení mé diplomové práce, ochotnou pomoc poskytnutou v rámci konzultací a za její cenné postřehy a rady. Dále děkuji své rodině a přátelům za podporu nejen při psaní diplomové práce, ale i po dobu celého mého studia.

Obsah

Úvod.....	7
1. Autorské právo obecně	9
1.1. Úvod do autorského práva	9
1.2. Předmět autorského práva	10
1.3. Prameny autorského práva v ČR	11
1.4. Práva autora	11
1.5. Užití díla.....	12
1.6. Sdělování veřejnosti.....	14
1.7. Vyčerpání autorského práva	15
1.8. Smluvní a mimosmluvní užití autorských děl	15
1.8.1. Smluvní užití (Licenční smlouvy v autorském právu)	15
1.8.2. Mimosmluvní užití.....	16
1.8.3. Creative Commons	19
1.9. Kolektivní správa autorských práv	21
1.10. Vývoj autorského práva v posledních letech	21
1.11. Kyberkriminalita v autorském právu a její prevence aneb „auto bys neukradl“	26
2. Problematika autorského práva v elektronické podobě	29
2.1. Rozmnožení a sdělování autorského díla na internetu	29
2.2. Linking aneb skutečně odkaz není zločin?	30
2.3. Filehostingová úložiště.....	31
2.4. Framing	33
2.5. Embeddované linky.....	33
2.6. BitTorrent	34
2.7. Judikatura k linkování a pojem „nová veřejnost“	35
2.7.1. Svensson	36
2.7.2. BestWater	37
2.7.3. GS Media.....	37
2.7.4. Bild-Kunst.....	39

2.8.	Další judikatura ke sdílení autorských děl na internetu	43
2.8.1.	Filmspeler.....	43
2.8.2.	ZiggoBV	44
2.8.3.	Česká pirátská strana.....	45
3.	Následky porušování autorského práva	46
3.1.	Soukromoprávní ochrana	46
3.2.	Správněprávní ochrana	47
3.3.	Trestněprávní ochrana	47
3.4.	Předběžná opatření	48
4.	Škoda v právní teorii a právní instituty ke škodě se pojící.....	50
4.1.	Majetková a nemajetková újma	50
4.2.	Bezdůvodné obohacení.....	51
4.3.	Pojem damages	52
4.4.	Náhrada škody	52
5.	Vyčíslení výše náhrady škody.....	53
5.1.	Specifika náhrady škody v autorském právu.....	54
5.2.	Problematika výpočtu ušlého zisku v autorském právu v praxi	57
5.3.	Vyčíslení autorské odměny	60
5.4.	Znalecké posouzení vzniklé škody	61
5.5.	Judikatura k posouzení škody v autorském právu.....	62
5.5.1.	Oławska Telewizja Kablowa	62
5.5.2.	Znalecké vyčíslení pro R. R.....	63
5.5.3.	DISCO MON.....	64
5.5.4.	Floridita Bar.....	64
5.5.5.	Nakladatelství Leges	65
5.5.6.	PRISKO	65
5.5.7.	Výjimečný autor	66
5.5.8.	Šalamoun z pohledu vyčíslení výše náhrady škody.....	66
	Závěr	68
	Seznam zkratk	71

Seznam použitých zdrojů	72
Abstrakt.....	76
Abstract.....	77

Úvod

Téma své diplomové práce jsem zvolil v první řadě proto, že autorské právo jako takové je mi blízké a konkrétně na problematiku vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva jsem v minulosti nejen při svém studiu již několikrát narazil. Rozhodl jsem se tak toto téma prostudovat podrobněji a zaměřit na něj svou diplomovou práci, v rámci které bych rád upozornil na některé problémy spojené s vyčíslováním škody v autorském právu a uvedl, jak se k vyčíslování škody staví současná legislativa a judikatura.

Svou diplomovou práci jsem se rozhodl psát s velkým důrazem na internetovou síť, některé další moderní technologie, autorská díla v elektronické podobě a na příslušnou judikaturu k této problematice. Jak ostatně rozvedu ve své práci, je třeba dnes v rámci autorského práva s novými technologiemi počítat, neboť čím dál větší množství autorských děl se přesouvá do elektronické podoby a pracujeme s nimi právě prostřednictvím těchto technologií denně.

Pokud se rozhodnu na svůj internetový server neoprávněně nahrát nový film, který následně shlédne padesát lidí, jakou škodu by mohl držitel autorských práv vymáhat? Je to padesátinásobek prodejní ceny daného filmu v kamenném obchodě? Je to odměna za licenční smlouvu, kterou bych s ním musel uzavřít, kdybych chtěl film na svůj internetový server umístit legálně? Může případně vymáhat něco dalšího?

Pro pochopení problematiky vyčíslování škody v autorském právu považuji za nezbytné v první řadě uvést autorské právo jako takové, některé z jeho základních principů, funkcí a důležitých pojmů, které budu následně ve své práci zmiňovat, včetně některých trendů a směřování autorského práva.

Ve své práci dále zmiňuji některé ze způsobů, jak lze vlastně autorské právo porušit a škodu způsobit, jaké následky s sebou porušování autorského práva může přinášet a jak vlastně můžeme porušení či neporušení práva posuzovat. Vzhledem k zaměření práce na internetové prostředí a technologie jsem se rozhodl podrobněji zabývat i problematikou linkování a dalšími důležitými aspekty autorského práva v tomto prostředí.

Dále v práci stručně popisuji, jaké následky obecně při porušení autorského práva mohou nastat, kde opět rozvedu některé definice a přiblížím současnou právní úpravu v občanskoprávní, správněprávní, i trestněprávní oblasti.

Nakonec se budu věnovat samotné škodě, nejprve z teoretického hlediska, jejímu dělení a zasazení do české právní úpravy, a následně i jejímu zasazení čistě do úpravy autorskoprávní.

Cílem mé práce je prostřednictvím analýzy českých a evropských právních předpisů a judikatury přiblížit současný stav právní úpravy vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva s důrazem na aplikaci v elektronickém prostředí. Jedním z cílů je také odpovědět na otázky týkající se škody v autorském právu položené výše, ale i na další otázky, týkající se mimo jiné vzniku samotné škody, např. v jakých situacích škoda vlastně vzniká a v jakých nevzniká.

1. Autorské právo obecně

1.1. Úvod do autorského práva

Pod pojmem autorského práva si můžeme představit na základě různě širokých výkladů, ať už autorská práva v užším smyslu, jakožto podmnožinu práva duševního vlastnictví, týkající se jen a čistě tvorby autorů, nebo si jej můžeme představit ve smyslu širším, kdy je samotné autorské právo vlastně synonymem práva duševního vlastnictví a kdy pojem obsahuje i instituty průmyslového vlastnictví. Na autorské právo je dále možné nahlížet v objektivním a v subjektivním smyslu¹.

V objektivním smyslu je autorské právo souborem právních norem, upravující práva a povinnosti subjektů z vytvoření a užívání autorských děl a jiných nehmotných statků chráněných autorským zákonem. Takových právních norem je nemalé množství, v mezinárodním prostředí jde zejména o Bernskou úmluvu, dohodu TRIPS a řadu mezinárodních smluv (např. Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, Všeobecná úmluva o autorském právu, či Pekingská smlouva). V České republice je klíčovou normou autorský zákon, který je lex specialis k občanskému zákoníku, z něhož je možné výklad doplnit. Český právní řád je v autorskoprávní oblasti silně ovlivněn právem Evropské unie, zejména vydanými směrnici, nařízeními, či judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

V subjektivním smyslu jsou potom autorská práva oprávněními, která autorům vznikají k jimi vytvořeným dílům na základě autorského práva v objektivním smyslu (např. práva spisovatele k jeho knize)². Jedná se o práva absolutní (působí vůči všem) a staví autora

¹ HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6. Strana 26.

² Tamtéž.

do postavení podobnému vlastníkovi, jedná se o právo nepromlčitelné a předmětem je autorské dílo³.

1.2. Předmět autorského práva

Předmětem autorského práva je autorské dílo, jež je dle autorského zákona definováno jako literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora⁴.

Ze zákona vyplývá, že aby se jednalo o dílo dle autorského zákona, musí se jednat o výsledek tvůrčí činnosti. Tvůrčí činností dle judikatury rozumíme tvorbu nehmotného statku, přičemž výsledek tvorby závisí na osobních vlastnostech tvůrce, bez kterých by dosažení daného výsledku nebylo možné dosáhnout⁵. Není také možné, aby vznikla dvě naprosto identická autorská díla, která by se každé samostatně za autorské dílo považovala. Výsledkem tvůrčí činnosti může být například malba, kniha, taneční choreografie, ale i počítačový program⁶. Za výsledek tvůrčí činnosti naopak nebudeme považovat kopírování, opakování, či seskupování originálních tvůrčích činností (s výjimkou sborníku, který může být na základě způsobu výběru nebo uspořádáním obsahu autorským dílem souborným⁷).

Autorské dílo je dle zákona vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, včetně elektronické a dočasné. Zákon nabízí demonstrativní výčet jednotlivých druhů vyjádření autorských děl, jako jsou díla hudební, audiovizuální, ale např. i díla kartografická. Dále potom naopak popisuje seznam činností, kterými autorské dílo nevznikne, jako je samotná myšlenka díla v hlavě autora, či učiněný objev – v těchto případech se o objektivně vnímatelnou podobu nejedná.

³ TELEČ, Ivo. Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4. Strana 4.

⁴ Ustanovení § 1 odst. 1 autorského zákona.

⁵ Viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 4924/2007, ze dne 10. 11. 2009.

⁶ Ustanovení § 2 odst. 2 autorského zákona.

⁷ Ustanovení § 2 odst. 5 autorského zákona.

Autorem díla je vždy fyzická osoba, která dané dílo vytvořila⁸, případně je možné dílo vytvořit více osobami – spoluautory⁹.

1.3. Prameny autorského práva v ČR

Zřejmě nejdůležitějším pramenem v oblasti autorského práva je autorský zákon, který jakožto *lex specialis* k občanskému zákoníku obsahuje mimo jiné řadu nejzákladnějších autorskoprávních norem, včetně základních definic pojmů a tvoří tak základní kámen autorského práva v České republice. Dalším významným pramenem je beze sporu občanský zákoník, který je využíván např. pro licenční smlouvy, či některé právní instituty, jakými jsou škoda a bezdůvodné obohacení. Z českých právních předpisů zbývá jako jeden z nejvýznamnějších pramenů autorského práva trestní zákoník, ale i celá řada dalších zákonů, které např. provádějí evropské směrnice.

Již zmíněné evropské směrnice jsou potom taktéž široce využívaným pramenem autorského práva, jako příklady lze jistě zmínit např. informační směrnici, směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví nebo směrnici o elektronickém obchodu.

Nakonec je jistě třeba zmínit základní mezinárodní prameny autorského práva, kterými jsou např. Bernská úmluva, WIPO Copyright Treaty a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

1.4. Práva autora

Autorská práva vznikají zejména autorům autorských děl se (zejména z praktických důvodů) obecně dělí na výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková¹⁰. Toto dělení však nelze považovat za zcela striktní a je třeba brát v potaz, že tato práva jsou navzájem

⁸ Ustanovení § 5 odst. 1 autorského zákona.

⁹ Ustanovení § 8 odst. 1 autorského zákona.

¹⁰ K tomuto dělení dochází přímo v autorském zákonu v § 10.

provázána a např. některá majetková práva obsahují i osobnostní složku. Tuto koncepci českého autorského práva můžeme nazvat jako quasi-dualistický systém.

Z osobnostních práv autorovi plyne zejména právo své dílo zveřejnit či nezveřejnit¹¹, právo na osoboování si autorství a rozhodování o jeho uvedení či neuvedení (v případech, kdy je uvádění autorství obvyklé)¹² a právo nedotknutelnosti díla bez autorova svolení¹³. Osobnostních práv se nelze vzdát, jsou nepřevoditelná a nezanikají smrtí¹⁴.

Majetková práva zahrnují primárně právo dílo užít a sdělovat jej veřejnosti. Dalšími majetkovými právy jsou potom právo na odměnu při opětovném prodeji díla uměleckého, právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu, právo na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla a právo na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace.

1.5. Užití díla

Užití díla je jedním ze základních práv v rámci autorského práva. V zásadě toto právo náleží autorovi díla a osobám, kterým autor takové právo udělil¹⁵. Autorovi poskytnutím práv ke svému dílu jeho vlastní práva k dílu nezanikají, je však povinen strpět zásahy do těchto práv od nabyvatelů¹⁶. Právo na užití díla může mít podobu řady dílčích práv. V § 12 odst. 4 autorského zákona jsou demonstrativně vyjmenována následující práva:

- a) právo na rozmnožování díla,

¹¹ Ustanovení § 11 odst. 1 autorského zákona.

¹² Ustanovení § 11 odst. 2 autorského zákona.

¹³ Ustanovení § 11 odst. 3 autorského zákona.

¹⁴ Ustanovení § 11 odst. 4 autorského zákona.

¹⁵ Ustanovení § 12 odst. 1 autorského zákona.

¹⁶ Ustanovení § 12 odst. 2 autorského zákona.

- b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
- d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- f) právo na sdělování díla veřejnosti.

Rozmnožováním díla je tvorba kopií originálu či již vzniklých rozmnoženin autorského díla. Takové kopie mohou být trvalého i dočasného charakteru, provedeny jako kopie celých děl i jejich částí, provedeny jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě. Autorský zákon zmiňuje demonstrativní výčet takových rozmnoženin, jako jsou např. i stavby architektonického díla, rozmnoženiny díla v jiné trojrozměrné podobě, či rozmnoženiny v elektronické formě, jak analogové, tak digitální¹⁷. Za rozmnožování díla lze považovat např. i pořizování záznamu, digitalizace díla, jeho vytištění na papír, či ukládání na USB disk¹⁸.

Rozšiřováním díla rozumíme jeho zpřístupňování (originálu či rozmnoženiny) například prostřednictvím prodeje či jiné formy převodu vlastnického práva. Za rozšiřování můžeme považovat i nabízení originálu či rozmnoženiny za tímto účelem¹⁹. Prvním prodejem či jiným převodem vlastnického práva k dílu uskutečněného na území států EU či EHS a s autorovým souhlasem je právo autora k tomuto dílu vyčerpáno (což se však netýká práva na pronájem a půjčování díla)²⁰.

¹⁷ Viz § 13 odst. 1 a 2 autorského zákona

¹⁸ HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6, s. 159

¹⁹ Ustanovení § 14 odst. 1 autorského zákona.

²⁰ Ustanovení § 14 odst. 2 autorského zákona.

Pronájem díla znamená poskytnutí originálu či rozmnoženiny tohoto díla v hmotné podobě k jeho vystavení za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu na dobu určitou²¹.

Půjčení díla se v zásadě od pronájmu liší zejména ve skutečnosti, že originál či rozmnoženina díla není poskytována za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu²².

Vystavováním díla je jeho zpřístupnění (opět nezáleží, zda jde o originál či kopii) a umožnění shlédnutí nebo jiného vnímání²³. Zákon v tomto případě uvádí příklady v dílech výtvarných, fotografických, architektonických a dalších.

1.6. Sdělování veřejnosti

Sdělování veřejnosti je jednou z forem užití díla dle autorského zákona. Sdělování díla se konkrétně tento zákon věnuje ve svém § 18 a následujících. Dle zákona můžeme sdělováním díla veřejnosti rozumět jeho zpřístupnění v nehmotné podobě, ať už živě či ze záznamu, pomocí drátových či bezdrátových technologií²⁴. V rámci autorského zákona²⁵ je přímo zmíněno, že sdělováním díla veřejnosti je i zpřístupnění tohoto díla prostřednictvím počítačové či obdobné sítě tak, že k němu může mít každý přístup. Za sdílení je považováno i zpřístupnění díla veřejnosti poskytovatelem služby pro sdílení obsahu online²⁶, a to i v případě, kdy dílo nahraje uživatel této služby. Sdělováním autorského díla veřejnosti nedochází k vyčerpání práva autora na další sdělování veřejnosti²⁷.

²¹ Ustanovení § 15 autorského zákona.

²² Ustanovení § 16 autorského zákona.

²³ Ustanovení § 17 autorského zákona.

²⁴ Ustanovení 18 odst. 1 autorského zákona.

²⁵ Ustanovení § 18 odst. 2 autorského zákona.

²⁶ Ustanovení § 46 odst. 1 autorského zákona.

²⁷ Ustanovení § 18 odst. 4 autorského zákoníku.

1.7. Vyčerpání autorského práva

Institut vyčerpání práva vztahující se k rozšiřování autorského díla²⁸ má za úkol zejména balancování zájmů autora daného autorského díla a zájmů společnosti. K vyčerpání práv dochází prvním převodem vlastnického práva k autorskému dílu v hmotné podobě, pokud je uskutečněn autorem či s jeho vědomím, na území států EU či EHS. V praxi lze uvést příklad, kdy pakliže autor prodá svou knihu v České republice, dojde prodejem k vyčerpání jeho autorských práv k této knize. Institut vyčerpání práva se zpravidla nevztahuje na autorská díla v nehmotné podobě, s výjimkou počítačových programů, ke kterým lze v některých specifických případech práva vyčerpat²⁹. Protože se však vyčerpání práva v zásadě nevztahuje na díla v nehmotné podobě, může vzniknout i paradox, kdy fakticky stejné dílo ve hmotné a v nehmotné podobě (jako např. v podobě knihy a e-booku) má různé právní režimy, kdy převodem práva k dílu v jednom případě k vyčerpání práv dojde a v druhém případě nedojde. K vyčerpání práva nemůže dojít půjčováním předmětného díla³⁰.

1.8. Smluvní a mimosmluvní užití autorských děl

Výše jsem uvedl příklady užití autorských děl, nicméně důležité je hledět i na režim, v rámci kterého jsou autorská díla takto užívána. Zatímco osobnostní práva autora jsou nepřevoditelná, výkon majetkových práv k dílu je převoditelný prostřednictvím licenčních smluv.

1.8.1. Smluvní užití (Licenční smlouvy v autorském právu)

Autorská díla je možné užívat na základě smluvního užití, konkrétně na základě smlouvy o dílo, pokud jde o smlouvu zahrnující proces vytvoření nehmotného statku v podobě

²⁸ Ustanovení § 14 odst. 2.

²⁹ Na základě Rozsudku Soudního dvora ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, UsedSoft GmbH prot Oracle International Corp.; pro vyčerpání práv dle tohoto rozsudku je ale např. třeba, aby prodejce učinil svou kopii programu nepoužitelnou, aby nemohl program dále šířit.

³⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. července 2006 ve věci ve věci C-153/05, Komise proti Portugalsku.

předmětného autorského díla, nebo na základě licenční smlouvy, která specifikuje převod oprávnění k výkonu práva k dílu.

Smlouva o dílo je upravena v občanském zákoníku v § 2586 a násl. a dále v § 61 autorského zákona. Objednatel nabývá vlastnické právo k hmotnému statku, na které je dílo v podobě nehmotného statku vyjádřeno. K užití předmětu smlouvy o dílo, tedy k autorskému dílu, získá nabyvatel zákonnou licenci, aby mohl dílo užívat dle uzavřené smlouvy³¹.

Licenční smlouva je upravena v občanském zákoníku, v § 2358 a násl. Předmětem licenční smlouvy je poskytnutí oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví k autorskému dílu poskytovatelem nabyvateli³². V licenčních smlouvách se zpravidla ujednává rozsah poskytnutého oprávnění a sjednává se odměna. Smlouvu je třeba uzavřít v písemné formě, jedná-li se o licenci výhradní (v takovém případě nemůže poskytovatel licence poskytnout licenci k předmětnému dílu nikomu dalšímu a zpravidla dílo ani sám užívat³³), nebo má-li být licence zapsána do veřejného seznamu³⁴. Je-li to ujednáno v rámci licenční smlouvy a souhlasí-li s tím poskytovatel, může nabyvatel licence část nabytých oprávnění dále poskytnout v rámci podlicence³⁵.

1.8.2. Mimosmluvní užití

O mimosmluvním užití autorských děl hovoříme v případě, kdy je oslabeno právo autora k jeho autorskému dílu a z odůvodněného veřejného zájmu je možné takové dílo užit i bez uzavření licenční smlouvy a bez souhlasu autora. Jedná se o výjimku z obecné ochrany autorských práv autora, které je oslabeno ve prospěch veřejnosti.

V autorském zákonu je výslovně uvedeno, že autorské právo lze omezit jen ve zvláštních případech stanovených zákonem; užití díla nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla;

³¹ Ustanovení § 61 odst. 1 autorského zákona.

³² Ustanovení § 2358 odst. 1 občanského zákoníku.

³³ Ustanovení § 2360 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁴ Ustanovení § 2358 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁵ Ustanovení § 2363 a § 2364 odst. 1 občanského zákoníku.

a nesmí jím být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora³⁶ (pod pojmem nepřiměřeného dotčení zájmů autora si lze představit jak o zájmy ekonomické, tak např. zájmy morální). Zjišťování, zda lze autorské právo omezit v souladu s uvedenými pravidly, nazýváme tříkrokovým testem, který historicky zavedla mimo jiné už Bernská úmluva³⁷. Ta upravuje výhradu z práva na rozmnožování s tím, že tato výhrada je přípustná pouze splňuje-li právě tříkrokový test³⁸. Následně se tento test rozšířil do informační směrnice, v rámci které je již možné testovat všechny výjimky a omezení souhrnně³⁹. Z informační směrnice byl nakonec převzat právě do českého autorského zákona, v němž se zákonné výjimky nachází zejména ve 4. díle. Další výjimky bychom potom našli např. v rámci zákona o vysokých školách⁴⁰.

Až na některé speciální případy⁴¹ lze dílo podle uvedených pravidel užít jen v případě, že se jedná o dílo zveřejněné⁴². Výjimky a omezení z autorského práva ze zákona nelze vyloučit⁴³.

Mimosmluvní užití autorského díla na základě § 29 autorského zákona má formu volného užití či zákonné licence.

Volné užití je jednou z forem mimosmluvního užití autorských děl. Autorský zákon stanovil, že za užití v tomto případě nelze považovat užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení hospodářského nebo obchodního prospěchu⁴⁴. Zásahem

³⁶ Ustanovení § 29 (1) autorského zákona.

³⁷ Úprava se nachází v čl. 9 odst. 2 Bernské úmluvy.

³⁸ HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6, s. 296.

³⁹ Ustanovení čl. 5 odst. 5 informační směrnice.

⁴⁰ Viz zveřejňování závěrečných prací dle § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁴¹ Výjimkami dle autorského zákona jsou licence úřední a zpravodajské, licence pro školní dílo, licence pro rozmnožení díla z vlastních sbírek pro archivní a konzervační potřeby, licence pro dočasné rozmnožení, licence pro fotografickou podobiznu a licence pro nepodstatné vedlejší užití díla.

⁴² Ustanovení § 29 odst. 2 autorského zákona.

⁴³ Ustanovení § 29 odst. 3 autorského zákona.

⁴⁴ Ustanovení § 30 odst. 1 autorského zákona.

do autorského práva tak není zhotovení záznamu, rozmnoženiny, či napodobeniny díla pro vlastní potřebu⁴⁵, což však neplatí v případě užití či zhotovení rozmnoženin počítačových programů a elektronických databází, zhotovení rozmnoženin či napodobenin architektonických staveb a pořízení záznamu adiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu či při přenosu⁴⁶. Jelikož se v případě volného užití dle autorského zákona nejedná o užití jako takové, není k němu třeba souhlasu autora.

Zákonné licence se od smluvních licencí liší v první řadě zejména faktem, že v případě smluvních licencí je třeba souhlasu obou smluvních stran. V případě zákonných licencí, stejně jako v případě volného užití, není třeba souhlasu autora. V rámci legálních licencí dochází k "usměrněnému" a legálnímu zásahu do majetkového práva autora díla tím, že je umožněno, aby bylo jeho dílo užito. Zákonné licence můžeme dělit na úplatné (pravé zákonné licence) a bezúplatné (nepravé zákonné licence) podle toho, zda je dle zákona podle jednotlivých licencí dotčeno právo autora na odměnu. Mezi zákonné licence patří např.:

- a) citace,
- b) licence pro digitální výuku,
- c) propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje,
- d) užití díla umístěného na veřejné prostranství,
- e) úřední a zpravodajská licence,
- f) knihovní licence,
- g) další licence vyjmenované v § 31 až § 39d autorského zákona.

⁴⁵ Ustanovení § 30 odst. 2 autorského zákona.

⁴⁶ Ustanovení § 30 odst. 3 autorského zákona.

1.8.3. Creative Commons

Creative Commons je organizace, nabízející řadu volných licencí, ze kterých si držitel autorských práv může libovolnou licenci zvolit a využít ji pro sdílení svého díla. Jedná se o otevřený typ licence⁴⁷, kdy takové licence zpravidla obsahují pravidla pro právo na rozmnožování, zveřejňování a sdělování díla, či právo dílo modifikovat. Tento typ licence jsem se rozhodl ve své práci zmínit proto, že se dle mého názoru aktuálně jedná o jednu z nejrozšířenějších a zároveň velmi užitečných licencí, která je využívána mimo jiné pro autorská díla na velkých internetových serverech jako jsou YouTube, Wikipedie, Flickr, Picasa, či deviantART a pod touto licencí je šířeno i vysílání televize Al-Džazíra. Creative Commons se využije zejména pro zvuková, obrazová, audiovizuální a fotografická díla, nikoliv potom pro software. Licence je koncipována tak, že její jednotlivé typy jsou reprezentovány symbolem (či sadou symbolů), přičemž každý z těchto symbolů má vlastní význam ve smyslu práv a povinností, které s sebou užití takové licence přináší. Creative commons užívá 4 takové symboly, doplněné o dvoupísmennou zkratku:

- a) Povinnost uvedení původu (autora) – BY⁴⁸
- b) Zákaz komerčního užití – NC⁴⁹
- c) Zákaz zpracování (povinnost šířit v původní podobě) – ND⁵⁰
- d) Povinnost zachování licence – SA⁵¹

⁴⁷ Někdy jsou tyto licence též nazývány jako svobodné licence.

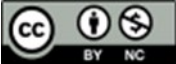

⁴⁸ Zkratka je z anglického „od“, originální anglický název kategorie je však „Attribution“.

⁴⁹ Z anglického „Noncommercial“.

⁵⁰ Z anglického „No Derivative Work“.

⁵¹ Z anglického „Share Alike“.

Z logiky věci tak vzniká 16 možných kombinací těchto symbolů, z nich je v poslední verzi Creative Commons⁵² využíváno pouze 7 kombinací⁵³ a k nim jedna verze bez jakýchkoliv symbolů:

Označení se symbolikou	Popis
	Volné užití bez omezení
	Povinnost uvést autora
	Povinnost uvést autora a zákaz modifikací
	Povinnost uvést autora a uplatnit licenci i na modifikovaná díla
	Povinnost uvést autora a zákaz komerčního užití
	Povinnost uvést autora a zákaz komerčního užití a modifikací
	Povinnost uvést autora, uplatnit licenci i na modifikovaná díla a zákaz komerčního užití

⁵² Poslední verzi Creative Commons je aktuálně verze 4.0.

⁵³ Některé z ostatních kombinací by si např. nesmyslně protirečily, např. stanovily zákaz zpracování a zároveň povinnost zachování licence.

Dalšími obdobně hojně využívanými otevřenými licencemi jsou např. GPL, AGPL, LGPL, MIT, BSD, či Apache.

1.9. Kolektivní správa autorských práv

Autorská práva a práva s nimi související je možné spravovat společně v rámci kolektivní správy, jejímž účelem je mimo jiné kolektivní uplatňování a ochrana těchto práv a umožnění zpřístupňování těchto práv veřejnosti⁵⁴. Výhoda kolektivní správy autorských práv je nepochybně ve zjednodušení nakládání s autorskými právy k autorským dílům pro jejich autory. Ti díky kolektivní správě nemusí např. uzavírat licenční smlouvu ke svým dílům s každým, kdo má o uzavření takové smlouvy zájem, protože je zastoupen kolektivním správcem, který takovou smlouvu uzavře za ně. Kolektivní správci jsou právníckými osobami sdružujícími nositele autorských práv, zřízenými primárně (či pouze) za účelem kolektivní správy⁵⁵ a kteří spravují práva k určitému typu autorských děl. V České republice působí např. Ochranný svaz autorský (zkráceně OSA), který se zaměřuje na hudební díla, Intergram, který je zaměřen na výkonné umělce a výrobce zvukových a audiovizuálních záznamů, a mnoho dalších.

1.10. Vývoj autorského práva v posledních letech

Autorské právo prochází v posledních letech velmi rychlým vývojem, který je vázaný zejména na vývoj moderních technologií a elektronického prostředí.

Velmi důležitou roli ve vývoji autorského práva hraje již řadu let zejména rozšiřování internetu, který sice již nelze hodnotit jakožto technologii novou, která by teprve v posledních letech začala ovlivňovat autorské právo. Na druhou stranu můžeme internet hodnotit jako rychle se vyvíjející technologii, která se stále rychleji rozšiřuje mezi populací všech věkových skupin, je stále dostupnější, rychlejší, stabilnější a nabízí širší přenosovou kapacitu. Mimo schopnost mimořádně rychlého šíření a ukládání obrovského množství dat s sebou internet však přinesl

⁵⁴ Ustanovení § 95 odst. 1 a 2 autorského zákona.

⁵⁵ Ustanovení § 95a odst. 1 autorského zákona.

i potenciálně nebezpečnou schopnost učinit data nahraná na sociální sítě prakticky nezničitelnými⁵⁶, což se samozřejmě vztahuje i na autorská díla. I pro aktuálnost, zajímavost a řekl bych stále částečnou neprobádanost tohoto odvětví jsem se rozhodl ve své práci zaměřit na vývoj autorského práva a autorských děl zejména v elektronickém prostředí, a to zejména v oblasti multimediálních děl, hudebních děl a softwaru.

Všechna tato vylepšení umožňují např. rozšiřování zatím stále poměrně mladých streamingových platforem, které pomalu ale jistě nahrazují tradiční způsob prodeje multimediálních autorských děl jako jsou filmy a seriály, které dnes namísto na DVD kupujeme zpravidla na internetu. Jedněmi z nejznámějších streamovacích platforem jsou např. Netflix, HBO GO, či Amazon Prime. Mimo samotné formy, která přechází do elektronického prostředí, jsme se dočkali i rozšířené změny ekonomického modelu společností, které multimediální obsah nabízí, kdy oproti původní platbě za konkrétní audiovizuální díla dnes platíme čím dál častěji měsíční předplatné, v rámci kterého je zpřístupněn všechen obsah na dané platformě.

Podobně jako v případě multimediálních děl ve formě filmů a seriálů postupuje trend v případě hudebních děl. Taková díla jsou čím dál častěji umísťována na platformy jako je především Spotify, nebo např. YouTube Music a Deezer, ke kterým mají uživatelé přístup po zaplacení předplatného. Podobně jako u platforem pro audiovizuální díla uvedené výše, i v rámci těchto platforem znamená zaplacení „jednotného“ předplatného zpřístupnění veškerého obsahu platformy. I zde se tedy setkáváme s obdobným trendem, kdy se díla přesouvají z regálů obchodů a půjčoven do virtuálního prostředí, čímž zcela nepochybně dochází ke zjednodušení a zpřehlednění celého systému pro uživatele, kteří dnes již nemusí vážit cestu do kamenných obchodů a půjčoven a vybírat, za která konkrétní díla utratí své finance.

Rychlého vývoje se dočkáváme i v oblasti softwaru, včetně počítačových her. Oproti audiovizuálním a hudebním dílům mám za to, že softwarové internetové obchody měly přece jen před streamingovými platformami náskok a že se s nimi na trhu ve velkém měřítku

⁵⁶ POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha: Auditorium, 2012. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3, s. 30.

setkáváme již dlouhou řadu let. Ostatně, pro software je šíření přes internet pravděpodobně mnohem přirozenější cestou. Důvodem budiž fakt, že software častokrát na rozdíl od ostatních zmíněných druhů autorských děl získává v průběhu času aktualizace, které je nejjednodušší získávat prostřednictvím internetu a nějaký způsob propojení uživatele daného softwaru se serverem poskytovatele je tak třeba navázat. Neochvějným důvodem je opět také velké zjednodušení, kdy se můžeme oprostít od disket, nosičů dat a jejich mechanik, cest do kamenných obchodů a program zkrátka v rámci vteřin stáhneme z internetu. V posledních letech, kdy dochází k rychlému navyšování přenosových rychlostí a kapacity sítí také můžeme sledovat zvýšené využívání cloudových technologií, které pravděpodobně budou v nedaleké budoucnosti velmi podobné a rozšířené, jako výše zmíněné streamingové služby. Jako příklad je možno uvést počítačové hry, které si kladou čím dál vyšší nároky na hardware uživatele, který musí vynakládat nemalé finanční částky, aby stihl obměňovat komponenty ve svém počítači tak, aby byl jeho hardware schopen poskytnout dostatečný výkon pro spuštění a plynulý průběh takových videoher. Již dnes jsou k dispozici služby⁵⁷, prostřednictvím kterých může uživatel spouštět tyto počítačové hry na vzdálených serverech s velmi vysokou výpočetní kapacitou. Samotný uživatel tak nemusí mít výkonné hardwarové komponenty, neboť pro výkon jeho počítače (stanice) je v zásadě dostačující, aby zvládl zpracovat příchozí obraz, obdobně jako při sledování videa na streamingové platformě⁵⁸. Uživatelé se tak na bázi předplatného zbaví potřeby vlastnit svůj vlastní výkonný stolní počítač a pravděpodobně ušetří za elektřinu spotřebovanou pro potřeby vysokého výpočetního výkonu některých hardwarových komponent. Na druhou stranu toto řešení vyžaduje velmi stabilní internetové připojení s vysokou rychlostí přenosu dat a v některých případech zpravidla neposkytne dostatečnou přenosovou rychlost pro uspokojení uživatele. V rámci videoher a dalších programů, u kterých existuje potřeba co nejrychlejšího přenosu dat v reálném čase, totiž dochází přidáním takového cloudového řešení k prodloužení cesty dat a tím k navýšení odezvy. Pakliže uživatel přímo komunikuje se serverem a provede určitou akci, je taková akce komunikována přímo na server, který následně komunikuje uživateli zpět reakci. Taková

⁵⁷ Např. Nvidia GeForce Now.

⁵⁸ Potřebný výpočetní výkon pro zpracování takového příchozího obrazu je několikanásobně nižší, než při výpočtech a vykreslování obrazu při hraní videoher na samotném zařízení.

komunikace bude zpravidla v závislosti na vzdálenost od serveru a kvalitu internetového připojení trvat několik milisekund. Pokud je ale taková akce komunikována od uživatele nejprve k provozovateli cloudového řešení, od toho teprve na server, od serveru potom reakce zpět k provozovateli cloudového řešení a konečně od tohoto k uživateli, cesta se může i několikanásobně prodloužit a nyní i v závislosti na lokaci serverů provozovatele cloudového řešení a schopnosti jeho síťové infrastruktury zdržet přenos řádově o desítky až stovky milisekund, tedy klidně i několikanásobně. V případě, že je pro uživatele rychlost přenosu kritickým parametrem, může být využití takové služby krajně nevýhodné. Přesto osobně věřím, že vzhledem ke stále se zvyšující rychlosti internetové sítě jako celku a vzhledem ke zdokonalování příslušných technologií, se dočkáme podobného přístupu jako v případě streamingových služeb, kdy budeme většinu videoher a počítačových programů využívat v rámci obdobných cloudových řešení, fungujících na bázi předplatného.

Nemalý rozmach zaznamenávají v poslední letech také cloudová úložiště. Hlavními důvody jsou opět zrychlování internetové sítě obecně, které zjednodušuje uživatelům rychlé nahrávání a stahování souborů, ale zároveň např. i vzrůstající potřeba přístupu k datům z více míst⁵⁹ anebo obchodní strategie některých společností⁶⁰. Řada společností nabízí využití alespoň omezené kapacity v rámci svého cloudového úložiště uživatelům zdarma a např. Google přidává sadu kancelářských programů, se kterými lze v prostředí jejich cloudového úložiště zdarma a snadno pracovat. Taková úložiště si tak snadno získávají silnou základnu uživatelů, kteří tato úložiště používají k ukládání a sdílení nejen osobních a pracovních dat, ale často právě i autorských děl v elektronické podobě, k jejichž sdílení však nemají právo.

Obecně lze dle mého názoru jednoznačně říci, že vývojový trend směřuje autorská díla ve velkém do elektronického prostředí. Dochází k masivnímu sdružování autorských děl podle jejich druhů pod jednotlivé platformy, které následně vybírají měsíční poplatky za zpřístupnění veškerých těchto děl, které se na platformě nachází, namísto klasického kusového nakupování

⁵⁹ Např. kvůli zvýšenému podílu zaměstnanců pracujících částečně na home office, tedy střídavě v práci a z domova.

⁶⁰ Za zmínku zde stojí např. prodejci mobilních telefonů, kteří vyrábí čím dál méně zařízení se sloty na paměťové karty a s nevelkou kapacitou vnitřní paměti zařízení, aby následně uživatelům nabízeli místo na webových cloudech za měsíční poplatek.

konkrétních kusů (ať už filmů na DVD, nebo hudebních alb na gramofonových deskách). Ačkoliv jde o směr, se kterým nemusí každý souznít (např. kvůli akumulaci měsíčních poplatků), považuji jej osobně za velké zjednodušení pro uživatele autorských děl a ve výsledku za výhru držitelů autorských práv, jejichž práva jsou nyní uživateli méně obcházena, alespoň v případě hudebních děl. Pryč jsou dny, kdy jsme si hudební díla posílali přes infračervený port nebo Bluetooth, neboť platba za neomezený přístup k obrovskému množství hudebních děl se dnes jeví jako velmi malé zlo, oproti tehdejší potřebě nakoupit veškerá alba a následně z disků „vypálit“ jejich obsah tak, aby jej bylo možné přehrávat v telefonech či walkmanech. Platformy sdružující tato díla se navíc stále zdokonalují v ochraně proti obcházení měsíčních plateb. Podobné směřování lze spatřovat i v případě audiovizuálních děl, u kterých sdružování na streamingových platformách budí dojem jejich uživatelů, že za poskytnutou měsíční platbu dostanou mnohem více, než kdyby si jednoduše v prodejně zakoupili za obdobnou částku film, který si pustí nanejvýš párkrát za život. V případě softwaru už se vyskytuje řada podobných služeb⁶¹, které umožňují za měsíční předplatné přístup k řadě aplikací, které lze po dobu předplaceného období neomezeně využívat. Některé služby umožňují i využití svého výpočetního systému k využívání těchto aplikací v rámci svého cloudového řešení, jak již bylo uvedeno výše. S kombinací těchto dvou systémů se pravděpodobně budeme v budoucnu setkávat čím dál častěji, až odpadnou doposud existující technická omezení. Následně věřím, že bude systém velmi podobný streamingovým aplikacím jako je Netflix, či Spotify, pouze s rozdílem, že uživatel si bude místo hudebních souborů a seriálů volit mezi videohrami a dalšími aplikacemi.

Nakonec je v rámci vývoje autorského práva vhodné zmínit poslední novelu autorského zákona, jehož novelizaci můžeme v posledních letech označit za relativně pravidelnou. V rámci zákona č. 429/2022 Sb.⁶² došlo k transponování řady evropských směrnic a v autorském zákonu došlo k zásadním změnám týkajících se zejména zákonných licencí a odpovědnosti poskytovatelů online služeb. Autorský zákon představil nové zákonné licence, kterými jsou

⁶¹ Např. Xbox Game Pass.

⁶² Zákon č. 429/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

licence k automatizovaným analýzám textů nebo dat; licence pro užití díla nedostupného na trhu; licence pro digitální výuku; a licence pro karikaturu, parodii nebo pastiš. Dále došlo ke zpřísnění pravidel pro provozovatele webových serverů provozujících online služby, kteří budou mít nově v některých případech povinnost znemožnit přístup k závadnému obsahu jejich serveru, tento obsah odstranit a vynaložit úsilí k zamezení jeho opětovného nahrání, pokud je autor na neoprávněné nahrání upozorní⁶³. Dále novela např. striktněji upravuje práva vydavatelů tiskových publikací⁶⁴. V zásadě se dá konstatovat, že se novela snaží sledovat současný vývoj v autorském právu a přizpůsobit se mu. Zda se to podaří je otázka pro budoucí praxi. Jednoznačně ale půjde o velkou výzvu pro některé poskytovatele online služeb. Osobně se obávám zavedení pojmu vynaložení „nejlepšího úsilí“, který se dle mého názoru zřejmě stane předmětem některých budoucích soudních sporů.

1.11. Kyberkriminalita v autorském právu a její prevence aneb „auto bys neukradl“

S přechodem lidské činnosti a autorských děl do elektronického prostředí se bohužel váže i výzva v podobě boje s kyberkriminalitou. Ačkoliv jsem výše uvedl, že věřím, že rozšiřování streamingových platforem vede ke snižování neoprávněného užívání autorských děl, k porušování autorských práv v tomto směru stále ve velmi vysoké míře dochází a docházet zřejmě bude i dál.

Boj proti kyberkriminalitě v oblasti autorského práva začal v České republice až po přelomu tisíciletí, kdy začalo docházet k široké výrobě a vydávání audiovizuálních a hudebních her na přenositelných nosičích, kterých byly plné obchody a půjčovny. Dnes již legendární videoklip „Píráctví je zločin“ s dramatickou hudbou a záběry na pozadí, který přirovnává sdílení „pirátských“ elektronických kopií filmů ke krádeži knihy, automobilu, televize, a nakonec fyzické kopie filmu, jsme mohli po několik let sledovat na většině zakoupených či zapůjčených DVD s audiovizuálním obsahem, ale zároveň i v kinech a v televizi. Jednalo se o jednu z největších protipirátských kampaní v době, kdy samotná technická ochrana autorských práv byla na velmi slabé úrovni. Audiovizuální obsah zpravidla

⁶³ Ustanovení § 47 odst. 3 autorského zákona.

⁶⁴ Ustanovení § 87b autorského zákona.

chránit příliš dobře ani nešlo a v případě softwaru jsme se dočkali nejčastěji takzvaných CD klíčů, tedy sady symbolů, které musel uživatel při instalaci programu zadat, aby jej mohl nainstalovat. Dokud však nedošlo k nasazení jednorázových klíčů s online kontrolou, bylo jednoduše možné ochranu obejít vyhledáním příslušného klíče na internetu, který následně fungoval pro všechny kopie daného programu.

Od té doby vývoj značně pokročil, a ačkoliv u hudebních a audiovizuálních děl jsme se nedočkali velkých zlepšení⁶⁵, u softwaru jsme mohli sledovat poměrně divoký vývoj. Od čím dál sofistikovanějších systémů na zadávání CD klíčů a jejich ověřování, na které uživatelé reagovali tvorbou keygenů⁶⁶, se softwarové firmy postupně přeorientovaly na online kontrolu licencí (které bylo častokrát taktéž možné obejít, v některých případech i jednoduchým krátkodobým odpojením se od internetu na dobu instalace programu), po vyžadování propojení s konkrétním účtem a internetem pro umožnění ověření, že ke každému uživateli se skutečně váže licence, kterou si zakoupil. I většina programů s nejsofistikovanější ochranou však zpravidla není schopna průniku touto ochranou zabránit. Existuje celá řada uskupení, jejichž cílem je právě průnik ochranou aplikací, zpravidla vytvořením modifikovaných souborů v rámci aplikace, které nebudou po uživateli vyžadovat žádné ověření. Takto modifikované soubory nazýváme „crack“ a modifikování aplikací za účelem obejití jejich ochrany potom nazýváme „cracking“. Proti crackování aplikací na druhou stranu bojují softwarové společnosti na tuto činnost zaměřené, které mají za úkol vytvářet nástroje, jež by úspěšné tvorbě cracků zabránily⁶⁷. Díky takto posílené ochraně se skutečně daří tvorbu cracků zpomalovat a výjimečně ji zcela zabránit, jde však o ojedinělé případy, kdy se zpravidla daný program crackovat nevyplatí, protože o něj např. není velký zájem. Dlouho očekávané velké tituly, které jsou pro skupiny tvořící cracky prioritou, se zpravidla se zpožděním prolomit podaří.

⁶⁵ Posílení ochrany pro audiovizuální a hudební díla by bylo velmi složité a nákladné, i proto hodnotím tvorbu streamingových služeb jako zřejmě lepší krok směrem k redukci neoprávněného šíření na takových platformách umístěných děl.

⁶⁶ Programy, které jsou schopné generovat příslušné CD klíče, buď na základě vyhledávání v databázi funkčních CD klíčů, nebo tvorbou na základě „prolomeného“ vzorce.

⁶⁷ Pro příklad lze uvést program Denuvo Anti-Tamper od společnosti Denuvo Software Solutions GmbH.

Co se týče samotného sdílení souborů, jde o problematický článek ochrany autorských děl v elektronické podobě, neboť kontrolovat veškerá sdílená data na internetu je prakticky nemožné a existuje tak celá řada způsobů, jak díla šířit. Neoprávněnému šíření autorských děl na internetu se věnuje následující část diplomové práce.

2. Problematika autorského práva v elektronické podobě

Jak jsem již zmínil v předchozí části mé diplomové práce, díky rychlému rozšiřování internetu došlo i k přirozené potřebě adaptovat autorská díla tak, aby mohla být užívána v jeho prostředí. Výhoda šíření autorských děl prostřednictvím internetu tkví zejména v efektivitě této sítě, která může nabídnout jednoduchou, rychlou a levnou distribuci. Pro distributora autorského díla tak není třeba provozovat kamennou prodejnu či půjčovnu a zpracovávat dílo do fyzické podoby⁶⁸ a uživatelé těchto děl pro ně nemusí vážit jakoukoliv cestu a mohou si je opatřit z pohodlí domova. Práce s autorskými díly pomocí internetu by tak ve výsledku měla všem stranám přinést ušetřený čas a peníze. Ovšem mimo tyto výhody může mít umístování autorských děl v online prostředí také svá úskalí spojená zejména s jejich ochranou, která jsem částečně taktéž nastínil již v předchozí části této práce. Tato část pojednává o autorských dílech umístěných v prostoru internetu a nejdůležitějších institucích a technologiích, které jsou pro pochopení fungování autorského práva v prostředí internetu důležité.

2.1. Rozmnožení a sdělování autorského díla na internetu

Rozmnožení a sdělování autorských děl jsou základními právy autorů k jejich autorským dílům. Obecně jsem tato práva popsal již výše v této práci, v této části se zaměřuji zejména na tato práva ve spojení s jejich využitím na internetu.

Rozmnožením autorského díla na internetu můžeme rozumět např. vytvoření kopie autorského díla, která je umístěna na internetové úložiště. Některá autorská díla mohou být ze své podstaty potenciálně ubikvitní, tedy mohou v čase existovat v neomezeném množství kopií kdekoli na světě. Autorské dílo tak zůstane autorským dílem i v případě, že bude rozšiřováno v rámci internetu. Příkladem by mohlo být umístění autorského díla jeho autorem na filehostingové úložiště, kde k němu nebude mít přístup nikdo jiný, než jeho autor.

⁶⁸ Zejména např. v podobě audiovizuálních děl a softwaru, kdy není třeba tato díla vypalovat na fyzické nosiče.

Za sdělování autorského díla na internetu rozumíme např. umístění odkazu na internetovou stránku, na které se předmětné autorské dílo nachází, čímž dojde ke zpřístupnění daného díla.

2.2. Linking aneb skutečně odkaz není zločin?

Jedním z hlavních témat týkajících se umístování autorských děl na internet je nepochybně linkování, tedy vytváření a sdílení odkazů na určitou webovou stránku. Zjednodušeně lze internet popsat jako řadu propojených zařízení, z nichž některá fungují jako webové servery, na kterých je umístěn určitý obsah, zatímco ostatní zařízení mohou prostřednictvím internetové sítě k tomuto odkazu přistupovat. Všechna tato zařízení mají v rámci internetové sítě svou unikátní⁶⁹ IP adresu⁷⁰, která je vyjádřena zpravidla kombinací čísel⁷¹. Po zadání této adresy do internetového prohlížeče s připojením k internetové síti tak dojde k načtení obsahu zařízení, jemuž daná adresa přísluší. Pro zjednodušení vyhledávání můžeme pomocí DNS serverů⁷² vyhledávat pomocí doménových adres, které jsou DNS servery přeloženy na IP adresy. V prostředí konkrétní IP adresy (doménové adresy) lze následně vytvářet další dělení stránky na její podstránky. Příkladem může být prakticky jakýkoliv e-shop, který bude zpravidla provozován v rámci jedné doménové adresy, ideálně snadno zapamatovatelné. Takový e-shop však obsahuje řadu podstránek kategorií produktů, které nabízí, a samozřejmě podstránky s jednotlivými produkty. Tyto podstránky jednotlivých kategorií a produktů mají všechny svou unikátní adresu, aby bylo možné je vyhledat přímo

⁶⁹ Tyto adresy se dělí na veřejné a soukromé, přičemž unikátní adresou disponují jen zařízení s přidělenou veřejnou adresou. Unikátní adresu nemají zařízení se soukromou adresou, kdy jde zpravidla o zařízení sloužící k soukromým účelům, tedy např. osobní mobilní telefony a notebooky, na které se kvůli soukromé adrese nedá z prostředí internetu připojit jednoduchým zadáním adresy těchto zařízení.

⁷⁰ Unikátní identifikátor zařízení v počítačové síti.

⁷¹ Kombinací čísel je vyjádřena IP adresa v rámci protokolu IPv4, v poslední době dochází a v budoucnu bude kvůli vyčerpání rozsahu adres v rámci protokolu IPv4 čím dál rychleji docházet k rozšiřování adres v rámci protokolu IPv6, které obsahují mimo čísel i písmena a jsou značně delší, právě pro poskytnutí co největšího rozsahu adres.

⁷² Celým názvem Domain Name System Server je zařízení obsahující databázi IP adres a doménových jmen, které překládá pro uživatele snadněji zapamatovatelné doménové adresy za IP adresy potřebné k vyhledání těchto domén v rámci internetové sítě.

zadáním jejich konkrétní adresy do webového prohlížeče. Tyto konkrétní adresy se nazývají URL adresy⁷³. Jsou to právě URL adresy, které považujeme za odkaz (link) na konkrétní obsah v rámci internetové sítě. Problematika linkování na internetu je v rámci autorského práva poměrně náročnou disciplínou, protože odkazování na nejrůznější URL adresy v rámci internetu je velmi jednoduchou a tím pádem i častou činností uživatelů internetu a často tak dochází k situaci, kdy uživatelé odkazují na autorská díla, ke kterým nemají autorská práva. Ačkoliv platí, že je možné si v rámci zákonné výjimky opatřit kopii autorského díla pro vlastní potřebu, což v zásadě platí i pro některé případy stahování těchto děl z internetu, tato výjimka se již nevztahuje na šíření takového díla dalším uživatelům právě prostřednictvím linkování, neboť v takovém případě již dochází k jejich šíření⁷⁴.

2.3. Filehostingová úložiště

Ke sdílení dat na internetu velkou mírou přispívají např. filehostingová úložiště. Jedná se o internetové servery, na které mohou uživatelé nahrávat zpravidla libovolný obsah, který následně mohou ze serveru i stahovat zpět do svých zařízení. Filehostingová úložiště mohou mít mnohá využití, jak pro archivaci dat svých uživatelů, pro přesouvání dat uživatelů mezi jednotlivými zařízeními, ale i sdílení těchto dat s ostatními uživateli, kteří filehostingové úložiště používají. Filehostingová úložiště lze tedy užívat různými způsoby, při zaměření na autorská práva lze uvést jednoduchý příklad nahrání autorského díla na takové úložiště pro vlastní potřebu a později jej stáhnout (může se jednat např. o film). Dalším, o poznání problematičtějším případem využití filehostingových úložišť, je nahrání autorského díla na úložiště, ze které si jej následně mohou stahovat další uživatelé. Problém nastává zejména v situaci, kdy dílo nebylo na úložiště nahráno se souhlasem držitele autorských práv. Takovým situacím se budu věnovat v jedné z následujících kapitol, která pojednává o nejzásadnější judikatuře v oblasti zpřístupňování autorských práv na internetu. Některé z filehostingových serverů by se daly označit za proslulé právě sdílením neoprávněně nahraných autorských děl, zejména děl audiovizuálních a softwaru. I proto v minulosti docházelo k podávání mediálně

⁷³ Celým názvem Uniform Resource Locator.

⁷⁴ DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. Právo v síti: průvodce právem na internetu. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4, s. 108

velmi sledovaných žalob na jedny z největších úložišť, jako jsou např. Megaupload a Rapidshare. Částečně kvůli „pirátské mediální nálepce“ a částečně i ze zkušeností mnohých uživatelů je dnes řada filehostingových úložišť vnímána jako jedno z center šíření neoprávněně nahraných autorských děl. V České republice je pravděpodobně největším a nejznámějším filehostingovým úložištěm server Uloz.to.

S postupem doby postupují samozřejmě také technologie a jejich možnosti. Již dříve jsem zmínil streamingové platformy jako jsou Netflix, HBO GO a Amazon prime a jejich využití pro šíření audiovizuálního obsahu po zaplacení předplatného. Na první pohled se jako velmi podobná alternativa mohou jevit prohlížeče audiovizuálního obsahu, jejichž knihovna autorských děl je nahrávána bez souhlasu držitelů autorských práv právě na filehostingových úložištích. Jako příklad bych uvedl počítačovou aplikaci Kodi⁷⁵, která sama o sobě slouží jako přehrávač audiovizuálního obsahu, s podporou tvorby a následného přidávání addonů⁷⁶. Uživatelé aplikace Kodi vytvořili řadu addonů⁷⁷, které jsou v rámci aplikace Kodi spustitelné a obsahují obdobný katalog filmů a seriálů, jako již zmíněné streamingové služby. Audiovizuální obsah tyto addony čerpají právě z filehostingových serverů⁷⁸, kam jsou zpravidla nahrány v rozporu s autorskými právy, neboť k jejich nahrání nebyl dán souhlas držitele autorských práv⁷⁹. Velkým lákadlem pro využívání takového způsobu sledování audiovizuálních děl je samozřejmě zejména finanční zátěž pro uživatele, kdy je sice na jednu stranu třeba, aby si založili účet na příslušném filehostingovém úložišti a platili měsíční poplatky, na druhou stranu se ale jedná o poplatky řádově nižší, než jaké vyžadují největší streamovací platformy. Oproti těmto platformám můžeme cenu za užívání filehostingových úložišť, ať už samotných, nebo v kombinaci s některým přehrávačem, označit spíše za symbolickou. Další výhodou tohoto řešení je potom skutečnost, že zatímco každá

⁷⁵ Volně dostupný počítačový program dostupný na URL adrese <https://kodi.tv/>.

⁷⁶ Addonem můžeme rozumět programové rozšíření původní aplikace, které může do aplikace přidat nové funkce, či ji jinak modifikovat.

⁷⁷ Mezi nimi např. addony Stream Cinema Community či Stream Cinema CZ a SK.

⁷⁸ V případě dvou uvedených addonů se jedná o úložiště webshare.cz a kra.sk.

⁷⁹ Nelze tvrdit, že se jedná o případ veškerého obsahu těchto úložišť, nicméně pro nezanedbatelnou část obsahu můžeme spolehlivě souhlas držitelů autorských práv s umístěním na tato úložiště vyloučit.

ze streamovacích platforem zpravidla nabízí jen určitou skupinu audiovizuálního obsahu, ke které má daná platforma autorská práva, prostřednictvím zmíněných úložišť lze zpravidla shlédnout veškerý obsah dostupný na všech majoritních streamovacích platformách, včetně překladů do řady jazyků a včetně dostupných titulků. Obsah navíc bývá kvůli vysoké aktivitě některých uživatelů filehostingových úložišť dostupný již třeba v rámci jednotek hodin po zveřejnění na oficiální streamovací platformě držící autorská práva. To vše můžeme považovat za důvody, proč jsou dnes autorská práva stále velmi hojně obcházena, neboť uživatelé mají jednoduše možnost shlédnout obsah za nižší cenu a v rámci jedné platformy (aplikace, či filehostingového úložiště).

2.4. Framing

Další technologií, kterou je vhodné zmínit, je framing. Framingem v oblasti internetu rozumíme rozdělení webové stránky, kdy každá nová část má schopnost načíst obsah jiné webové stránky. V rámci jediné webové stránky tak můžeme zobrazit celou řadu webových stránek jiných, což může v některých případech vést k přesvědčení uživatele, že se nachází pouze na jediné a původní webové stránce, na níž se nachází veškerý zobrazený obsah.

Z této problematiky v minulosti skutečně vzešly situace, kdy byl právě framing předmětem žaloby právě v případech, kdy byli uživatelé stránky přesvědčeni, že obsah, který vidí, je obsahem právě této zobrazené stránky, zatímco ve skutečnosti se jednalo o obsah zobrazený právě v rámci framingu a na zobrazené stránce originálně vůbec není. Případy, jejichž předmětem byl právě framing, se zabývaly nejen soudy národní, ale i SDEU. Některé z těchto případů budou popsány níže.

Technologii framingu dnes již můžeme považovat za zastaralou, neboť byla hojně nahrazena technologií inline framingu, která umožňuje mimo jiné přehlednější umístování jednotlivých framů a jejich jednodušší konfiguraci.

2.5. Embeddované linky

Embeddované linky fungují v zásadě velmi podobně, jako výše popsaná technologie framingu. K embeddování dochází většinou u obsahu, jako jsou různé webové aplikace, či jiný

interaktivní obsah. Typickým příkladem je webový přehrávač nacházející se na filehostingovém úložišti, který je pomocí embeddovaného linku „promítnut“ na jiné webové stránce. Embeddované linky dnes nachází čím dál častější využití, mezi nimi i mnoho služeb právě k šíření neoprávněně nahranému autorskému obsahu.

2.6. BitTorrent

Poslední technologií, kterou bych rád v souvislosti s autorským právem na internetu a jeho šířením zmínil, je technologie BitTorrent. BitTorrent je technologie pro P2P⁸⁰ distribuci souborů, která operuje v zásadě decentralizovaně a je možné díky ní rozložit přenosovou zátěž. V praxi funguje sdílení dat pomocí BitTorrentu tak, že uživatelé, kteří mají k dispozici kompletní soubor, který chtějí sdílet⁸¹, sdílí tento soubor dalším uživatelům⁸². Pro fungování této technologie je třeba, aby měl každý z uživatelů⁸³ ve svém zařízení torrentový klient⁸⁴, pomocí kterého je mezi uživateli navázáno spojení⁸⁵. Sdílený soubor je následně rozdělen na řadu malých fragmentů, které jsou sdíleny jednotlivě. Uživatelé mohou současně některé fragmenty stahovat a jiné odesílat, pro dosažení co nejvyšší efektivity celého přenosu. V každém případě se jedná o velmi účinné řešení, neboť soubor následně fakticky nestačí odstranit z jednoho webového serveru, jako by tomu bylo u filehostingových úložišť. Jakmile je soubor sdílen v BitTorrentové síti, bude zpravidla velmi jednoduché výpadek jednoho seedu nahradit⁸⁶.

⁸⁰ Peer-to-peer, tedy přímo mezi samotnými uživateli.

⁸¹ Uživatelé, kteří mají k dispozici soubor ke sdílení, označujeme jako seeders, samotné sdílení ostatním uživatelům potom označujeme jako seeding.

⁸² Uživatele, kteří využívají seeders ke stažení souboru, označujeme jako leeches.

⁸³ Všichni uživatelé, kteří v rámci BitTorrentu stahují nebo seedují předmětný soubor, jsou v daném procesu označeni jako peers a tito peers dohromady tvoří swarm.

⁸⁴ Aplikace, která zajistí přenos dat. Nejznámějšími BitTorrentovými klienty jsou např. aplikace µTorrent, qBittorrent a BitTorrent.

⁸⁵ Spojení je navázáno pomocí trackeru – tedy služby, která pomocí seznamu IP adres uživatelů zprostředkovává spojení mezi peers ve swarmu.

⁸⁶ Samozřejmě za předpokladu, že bude ve swarmu dostupný jiný seed, což bývá u populárních souborů samozřejmostí.

BitTorrentové sítě jsou ideální pro sdílení velkých souborů a není divu, že jsou velmi aktivně využívány ke sdílení autorských děl, zjevně častokrát bez souhlasu držitelů autorských práv. Jednotlivé soubory lze vyhledávat na webových stránkách, které obsahují seznamy souborů ke stažení a jejich magnet link⁸⁷ či soubor s příponou .torrent⁸⁸. Jedním z těchto proslule známých serverů je např. server ThePirateBay⁸⁹. Dalo by se předpokládat, že lze snadno zamezit šíření na internetovou síť neoprávněně umístěných autorských děl právě zamezením šíření magnet linků a souborů s příponou .torrent, které na tato díla v rámci BitTorrentové sítě odkazují, tedy např. zamezením k přístupu právě serveru ThePirateBay a jemu obdobným⁹⁰. Jednoduchou obranou se však ukázala být možnost obsah těchto „webových katalogů“ několikanásobně klonovat mezi širokou řadu nejrůznějších webových serverů, umístěných v celé řadě zemí tak, aby boj proti nim byl co nejnáročnější a aby byl jejich obsah co nejvíce redundantní. Je tedy možné dohledat tzv. ThePirateBay Lists, které zobrazují seznam URL adresy jednotlivých serverů obsahující mirror pages⁹¹ serveru ThePirateBay, včetně aktuálního statusu těchto stránek, tedy zda jsou aktuálně funkční, či nikoliv. S přihlédnutím k faktu, že ThePirateBay není zdaleka jediným katalogem stažitelného obsahu, je jakýkoliv systematický boj se sdílením neoprávněně nahraných autorských děl šířených v rámci BitTorrentových sítí zatím mimořádně náročný.

2.7. Judikatura k linkování a pojem „nová veřejnost“

K linkování se vztahuje řada důležitých rozsudků Soudního dvora Evropské unie, které upřesňují postup ve výše uvedených případech odkazování na autorské dílo na internetu osobou, která k danému dílu nemá autorská práva.

⁸⁷ Zjednodušeně se jedná o odkaz v rámci P2P sítě, obsahující potřebné informace o konkrétním souboru.

⁸⁸ Soubory s příponou .torrent, které taktéž odkazují na soubory v rámci P2P sítě, jsou v zásadě předchůdcem magnet linků. Jejich funkce je podobná, nicméně ke svému fungování potřebují tracker a mají další nedostatky oproti magnet linkům, a proto jsou jimi postupně nahrazovány.

⁸⁹ Jedná se o server dohledatelný např. na URL adrese <https://thepiratebay.org/>, nicméně kopie tohoto serveru jsou dohledatelné na celé řadě dalších URL adres.

⁹⁰ Judikatuře vztahu BitTorrentu k autorským právům se více věnuji v další části.

⁹¹ Lze přeložit jako přesné kopie obsahu.

2.7.1. Svensson

V případě Svensson⁹² se SDEU zabýval situací, kdy vydavatelství Göteborgs-Posten zveřejňovalo na svých internetových stránkách novinové články (mimo jiné i pana Svenssona), zatímco společnost Retriever Sverige provozovala internetovou stránku s kompilací odkazů na novinové články různých společností, včetně zmíněné společnosti Göteborgs-Posten. Na články bylo odkazováno přímo pomocí URL odkazů konkrétních článků. Novináři, jejichž články byly zveřejňovány na internetových stránkách Göteborgs-Posten měli za to, že společnost Retriever Sverige porušuje jejich autorská práva tím, že není zcela zjevné, na které internetové stránce si uživatelé články čtou, kdy jim tato společnost bez souhlasu autorů zpřístupnila přímé odkazy na články.

SDEU se v tomto případě zastal společnosti Retriever Sverige, když rozhodl, že se nejedná o užití autorského díla a k porušení autorského práva autorů by došlo pouze v případě, že by byly předmětné články zpřístupněny tzv. nové veřejnosti. K tomu by došlo v případě, že by články do chvíle zveřejnění odkazu na ně nebyly veřejně přístupné množině osob, které by byly zpřístupněny sdílením odkazu. Pro příklad lze uvést placené internetové novinové články, které jsou uživatelům zpřístupněny až po zaplacení předplatného, které by následně tento uživatel sdílel dalším uživatelům, kteří si předplatné nezaplatili a k článkům by tak jinak neměli přístup⁹³. Pakliže bylo již autorské dílo veřejně sdíleno na internetu, lze jen těžko hovořit o dalším sdílení nové veřejnosti, a tedy o porušení práva autora vycházejícího z ustanovení informační směrnice, které stanoví, že autorům „*náleží výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti (...) způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.*“⁹⁴, které bylo soudem vykládáno v rámci rozhodnutí o předběžné otázce.

⁹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB.

⁹³ Za předpokladu že je tento článek chráněn pouze skrytou URL adresou, v dnešní době se zpravidla setkáváme se sofistikovanějšími systémy ochrany.

⁹⁴ Viz. čl. 3 odst. 1 informační směrnice.

2.7.2. BestWater

Ve spojení s framingem a embeddovanými linky je vhodné zmínit rozhodnutí SDEU v případě BestWater⁹⁵. Společnost BestWater International, která se zabývá výrobou a distribucí vodních filtrů, v tomto sporu žalovala dva zástupce konkurenční společnosti za umístění marketingového videa žalující společnosti na internetové stránky internetové stránky žalovaných zástupců za použití embeddovaného linku. SDEU se tak musel vypořádat s předběžnou otázkou na výklad pojmu sdělování veřejnosti, jak je uveden v článku 3 odst. 1 již dříve zmíněné informační směrnice. SDEU navázal na své dřívější rozhodnutí v případě Svensson⁹⁶, když odkázal na institut nové veřejnosti. SDEU došel k závěru, že k porušení autorského práva nedošlo, protože dílo nové veřejnosti zpřístupněno nebylo, neboť předmětné video bylo již dříve umístěno na internetový server YouTube, díky čemuž bylo přístupné všem uživatelům internetu. Na závěr lze doplnit, že k porušení autorských práv by v tomto případě došlo ve chvíli, kdy by bylo dílo sdělováno nové veřejnosti; ke sdělování by došlo za použití specifické technologie, která by se lišila od technologie užití k prvotnímu sdělování; nebo pokud by k prvotnímu vložení nebyl udělen souhlas autora⁹⁷.

2.7.3. GS Media

Dalším případem, který SDEU v rámci položené předběžné otázky řešil a navázal ve svém rozhodnutí na předchozí uvedené judikáty, je případ GS Media⁹⁸. Tento případ se na rozdíl od předchozích více zabýval situací, kdy sice teoreticky můžeme tvrdit, že nedošlo ke sdělování nové veřejnosti, neboť autorské dílo již bylo již dříve na internetu sdíleno a o nové veřejnosti tak nemůže být řeč, nicméně k tomuto prvotnímu sdílení nedal souhlas autor díla.

⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2014 ve věci C-607/11, BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch.

⁹⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB.

⁹⁷ SDEU v tomto případě dovedl souhlas autorů, ačkoliv se žalující odvolávali na skutečnost, že nebyli tím, kdo předmětné video na server YouTube nahrál.

⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Playboy Enterprises International Inc. (a další).

Společnost GS Media provozovala webovou stránku GeenStijl, zveřejňující mimo jiné bulvární články zaměřené na život celebrit. Na této webové stránce byl zveřejněn článek týkající Britt Dekker, celebrity, jejíž fotografie měly být zveřejněny v připravovaném vydání časopisu Playboy. Článek obsahoval informaci o těchto fotografiích a obsahoval odkaz na filehostingové úložiště Filefactory, kde byly zmíněné fotografie dostupné k jednoduchému stažení. Společnost Sanoma, která časopis Playboy vydávala, v reakci vyzvala provozovatele serveru Filefactory k zamezení přístupu k fotografiím na tomto serveru a společnost GM Media k odstranění předmětného článku. Na rozdíl od společnosti Filefactory, která skutečně přístupu zamezila, se společnost GM Media rozhodla článek nesmazat, a naopak docházelo k vydávání dalších článků, obsahujících odkazy na předmětné fotografie, tentokrát umístěné na jiných filehostingových serverech. Do těchto nových článků byla navíc přímo umístěna jedna z předmětných fotografií.

SDEU se tak stejně jako v případech Svensson a BestWater zabýval předběžnou otázkou na výklad článku 3, odst. 1 informační směrnice. SDEU v tomto případě sice dovedl, že je skutečně třeba, aby dal autor díla souhlas k jeho umístění na internet, aby bylo možné jej následně v souladu s právem dále šířit. Bez poskytnutí takového souhlasu by bylo možné autorská díla šířit prakticky kýmkoliv a bez omezení. Na druhou stranu posuzoval SDEU konflikt tohoto práva mimo jiné se svobodným přístupem k internetu a absurdní povinností jeho uživatelů zjišťovat, zda odkaz, který právě někomu poslali, což je koneckonců jednou z naprosto základních funkcí internetu, neodkazuje na dílo, jež by bylo na internetu umístěno bez souhlasu jeho autora. Ad absurdum by takový stav mohl vést k situacím, kdy budou postihováni všichni uživatelé internetu, kteří sdíleli odkaz na obsah novinových článků, na příspěvky na sociálních sítích apod., jen protože se v rámci těchto stránek vyskytoval obsah, který byl autorským dílem umístěným na danou stránku bez souhlasu nositele práv. Nemluvě o možnosti, kdy bude autorské dílo bez svolení umístěno jako součást obsahu až později. Takový přístup by byl v praxi naprosto nereálný.

SDEU dospěl k závěru, že při posouzení umístění hypertextového odkazu na autorské dílo na internetu, kdy toto autorské dílo je sice volně dostupné, ale zároveň nebylo zveřejněno se souhlasem nositele práv, se nejedná o sdělování veřejnosti v případě, kdy osoba, která předmětný odkaz na dílo umístila, tak nečinila za účelem dosažení zisku, či pokud nemohla

rozumě předpokládat, že je dílo na internetu umístěno v rozporu s autorským právem. Naopak o sdělování veřejnosti se bude jednat v situacích, kdy osoba umisťující odkaz věděla o tom, že dílo bylo zveřejněno bez souhlasu nositele práv; pokud se umístěním odkazu snažila obcházet ochranná opatření díla; nebo pokud k umístění odkazu na dílo došlo za účelem dosažení zisku (a v takovém případě považujeme informaci o neoprávněném umístění díla na internet za vyvratitelnou právní domněnku).

V případě GS Media tak SDEU nejprve shrnul předchozí judikaturu v případech Svensson⁹⁹ a BestWater¹⁰⁰, která se týká posouzení, zda se v daném případě bude jednat o sdělování či nikoliv a zda se tak na konkrétní skutkovou podstatu vztahuje informační směrnice¹⁰¹. Ve svých odpovědích na položené otázky shrnul, že GS Media jako provozovatel webové stránky GeenStijl, která je provozována za účelem dosažení zisku, se měl nejprve ujistit, že byl sdílený obsah zveřejněn se souhlasem nositele autorských práv k němu. SDEU tedy dovodil, že se jednalo o sdělování veřejnosti. Nad rámec výdělečné činnosti lze ještě dodat, že byla společnost GS Media na umístění obsahu bez souhlasu držitele autorských práv opakovaně upozorněna společností Sanoma, což je další ze znaků skutečnosti, že společnost GS Media o nezákoněném umístění obsahu zjevně věděla.

2.7.4. Bild-Kunst

Jedním z nejnovějších případů, které SDEU řešil, je případ Bild-Kunst¹⁰². Tento případ se zabýval opět podobnou situací, jako předchozí uvedená judikatura, v tomto případě byl však zaměřen na framing. Spor vznikl mezi organizací VG Bild-Kunst (VGBK), německým kolektivním správcem vizuálního umění, a Stiftung Preußischer Kulturbesitz (SPK), nadací provozující digitální knihovnu těchto děl, zejména za kulturními a vzdělávacími účely. SPK

⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB.

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2014 ve věci C-607/11, BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch.

¹⁰¹ V rámci článku 3 odst. 1 informační směrnice.

¹⁰² Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 2021 ve věci C-392/19, VG Bild-Kunst v. Stiftung Preußischer Kulturbesitz.

poskytovala v rámci této digitální knihovny odkazy na autorská díla uložená u dalších institucí, doplněná o jejich zmenšené náhledy. Organizace VGBK poskytovala nadaci SPK katalog s těmito náhledy, pro jehož užívání měla být mezi VGBK a SPK uzavřena licenční smlouva. Organizace VGBK požadovala, aby bylo součástí licenční smlouvy ustanovení o povinnosti SPK uplatnit technické kroky k předejití framingu katalogu tak, aby nebylo možné pomocí framingu na jiných internetových stránkách katalog zobrazovat. SPK takové ustanovení smlouvy považovala za nepřiměřené a rozhodla se obrátit na německý soud, který se následně s předběžnou otázkou obrátil na SDEU. Předběžná otázka směřovala opět na informační směrnici, v tomto případě s dotazem, zda se jedná o sdělování veřejnosti v případě, kdy sice dojde k nahrání autorského práva na internet za souhlasu autora, avšak tento obsah je sdílen na jinou internetovou stránku za pomoci framingu, pakliže tomuto sdílení předcházelo obejití technických bezpečnostních prostředků, které měly framování zamezit.

SDEU nejprve posoudil skutkovou podstatu obecně, kdy nejprve zhodnotil, že by v takovém případě nedošlo ke sdělování nové veřejnosti, neboť obsah byl zveřejněn se souhlasem držitele práv, ani by nedocházelo ke sdělování nové veřejnosti, neboť obsah už je v rámci internetu dostupný veškeré veřejnosti. Současně však ve svém závěru SDEU poukazuje na skutečnost, že jeho předchozí judikatura reagující na téma neoprávněného sdělování v rámci linkování na internetu nezahrnovala taková opatření zabraňující sdílení obsahu, ke kterým mělo být přistoupeno v tomto případě.

V případě, že držitel autorských práv k dílu od počátku požaduje takové opatření, které zabraňuje sdílení díla další veřejnosti, lze předpokládat, že neudělil s takovým sdílením souhlas a jedná se tak o sdělování veřejnosti podle informační směrnice. Držitel autorských práv mohl udělit souhlas se zveřejněním svého díla pouze na určité webové stránce a s vědomím implementovaných opatření např. právě proti framingu mít za to, že uděluje souhlas na této jediné webové stránce, bez možnosti šíření do obsahu jiných webových stránek. SDEU však taktéž dodává, že takového omezení lze skutečně docílit pouze prostřednictvím účinných technologických prostředků a nikoliv pouze např. psaného upozornění v záhlaví dané webové stránky, že toto dílo nesmí být šířeno jako součást obsahu jiné webové stránky. V případě, že by nebylo omezení aplikováno za použití účinných technologických prostředků,

nelze totiž spolehlivě dokázat, že držitel autorských práv skutečně zamýšlel omezit zveřejnění díla právě na tuto jedinou webovou stránku.

Za velmi užitečnou a shrnující dosavadní judikaturu ke sdělování autorských děl na internetu, kterou jsem uvedl výše, považuji tabulku zveřejněnou na webovém serveru The IPKat¹⁰³, jejíž přeloženou a upravenou verzi uvádím níže. Tabulka obsahuje „klíč“ na základě judikatury zejména z výše uvedených sporů Svensson, BestWater, GS Media a Bild-Kunst a posuzuje jednotlivé případy linkování podle veřejné dostupnosti odkazu (tedy dle toho, zda je možné obsah zpřístupnit ještě další nové veřejnosti), uděleného či neuděleného souhlasu držitele autorských práv k němu, smluvního omezení, sdílení za účelem zisku a vědomosti o nezákonnosti nahrání původního obsahu. V případě, že dle judikatury a tedy i tabulky mohlo v daném případě dojít k možnému porušení práva, je třeba ještě posoudit konkrétní skutkovou podstatu daného a případu a přihlídnout např. i k jednotlivým národním úpravám. Nelze tak kategoricky rozhodnout, že za splnění podmínek pro možné porušení autorského práva dle tabulky se skutečně o porušení autorského práva jedná.

¹⁰³ Konkrétně na URL <https://ipkitten.blogspot.com/2021/03/linking-after-vg-bild-kunst-in-table.html>, ze dne 16. 3. 2021, autorkou je Eleonora Rosati.

Veřejná dostupnost obsahu	Obsah zveřejněn se souhlasem držitele práv	Smluvně omezeno sdělování veřejnosti	Sdílení obsahu za účelem zisku	Vědomost o nezákonném nahrání obsahu	Jde o sdělování nové veřejnosti ¹⁰⁴	Možné porušení autorského práva
Volně dostupný	Ano	Ne	-	-	Ne	Ne
Volně dostupný	Ano	Ano, bez opatření ¹⁰⁵	-	-	Ne	Ne
Volně dostupný	Ano	Ano, technologicky ¹⁰⁶	-	-	Ano	Ano
Volně dostupný	Ne	-	Ne	Ne	Ne	Ne
Volně dostupný	Ne	-	Ne	Ano (např. upozorněním)	Ano	Ano
Volně dostupný	Ne	-	Ano	Ano (vyvratitelná domněnka)	Ano	Ano
Nedostupný	-	-	-	-	Ano	Ano

¹⁰⁴ Tedy o sdělování veřejnosti podle č. 3 odst. 1 informační směrnice.

¹⁰⁵ Bez použití účinných technologických prostředků.

¹⁰⁶ Za použití účinných technologických prostředků.

2.8. Další judikatura ke sdílení autorských děl na internetu

Výše uvedená judikatura se vztahuje zejména ke sdílení odkazů na internetu a s tím souvisejícími pojmy jako je sdělování veřejnosti a nová veřejnost. Níže se budu věnovat některým důležitým judikátům, věnujícím se dalším způsobům porušení autorského práva na internetu, včetně způsobů spojenými s některými uvedenými technologiemi, jako jsou filehostingová úložiště, framing, embeddované linky a torrent. Názvy jednotlivých případů jsou zjednodušeny pro lepší přehlednost.

2.8.1. Filmspeler

Jedním ze zajímavých případů, kterým se také zabýval SDEU a který je z velké části postaven na výkladu pojmu sdělování veřejnosti, byl případ *Filmspeler*¹⁰⁷. Spor vznikl, když se podnikatel Jack Frederik Wullems rozhodl prodávat zařízení, které zprostředkovalo přenos zejména audiovizuálního obsahu mezi internetovou sítí a televizí. Zařízení obsahovalo již dříve zmíněný program Kodi, včetně předinstalovaných addonů, obsahujících URL odkazy na webový server, na kterém se nacházel audiovizuální obsah, k jehož zveřejnění nedali držitelé autorských práv souhlas. Zařízení bylo také přímo prezentováno jako přehrávač schopný zdarma přehrávat právě v rozporu s autorskými právy zveřejněný obsah. Kolektivní správce autorských práv v Nizozemsku Stichting Brein se tak nejprve obrátil na podnikatele Jacka Frederika Wullemse s neúspěšnou výzvou k ukončení prodeje zařízení a následně na soud, který prostřednictvím předběžné otázky opět otevřel téma výkladu sdělování veřejnosti a co všechno pod něj spadá.

SDEU dovodil, že i v tomto případě se jedná o sdělování veřejnosti, neboť protože byl přehrávač prodáván v rámci výdělečné činnosti a tedy za účelem zisku, platí vyvratitelná právní domněnka, že pan Wullems při svém podnikání o nesouhlasu držitelů autorských práv s nahráním obsahu, na který prostřednictvím svého přehrávače odkazuje, věděl nebo vědět měl.

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, Stichting Brein proti Jack Frederik Wullemsov.

Tuto domněnku se mu nepodařilo vyvrátit a nebyla shledána ani jiná výjimka, která by takové jednání umožňovala.

2.8.2. ZiggoBV

Případ ZiggoBV¹⁰⁸ je v zásadě obdobou předchozího prezentovaného případu, v tomto případě se ale jedná o spor zaměřený na webový server The Pirate Bay. Server The Pirate Bay, jak jsem ostatně zmínil již výše, slouží jako jakýsi katalog odkazů na obsah, který je v četných případech neoprávněně šířeným autorským dílem. To bylo koneckonců důvodem, proč se kolektivní správce Stichting Brein domáhal, aby bylo společností Ziggo a XS4ALL, tedy společností poskytujícím přístup k internetové síti, nařízeno blokování přístupu k tomuto serveru. K SDEU se následně dostala předběžná otázka, zda při provozování webového serveru The Pirate Bay dochází ke sdělování veřejnosti ve smyslu informační směrnice.

Pro pochopení rozhodnutí SDEU je nezbytné uvést termín „safe harbour“. Termín byl ustálen v souvislosti s evropskou směrnicí o elektronickém obchodu, která mimo jiné stanoví pravidla pro odpovědnost informačních společností (nebo také „ISP¹⁰⁹“) poskytujících službu ukládání informací¹¹⁰. Tato směrnice byla v ČR transponována do ZSIS¹¹¹. Úprava směřuje zejména na vyloučení absurdní možnosti postihovat poskytovatele takových služeb za obsah umístěný na jejich servery. Na první pohled se situace jako absurdní jevit nemusí, v některých případech je však na internetové servery nahráváno obrovské množství obsahu prakticky nepřetržitě¹¹² a jeho kontrola poskytovatelem je naprosto nereálná. Problematická je také skutečnost, že nahrávaných dat bude vzhledem ke zjednodušení takového procesu a globálního zrychlování internetu zřejmě přibývat. Zde přichází na řadu objasnění pojmu safe harbour, kterým můžeme rozumět takové chování poskytovatele informační služby, na základě

¹⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. června 2017 ve věci C-610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV.

¹⁰⁹ Z anglického internet service provider.

¹¹⁰ V rámci směrnice o elektronickém obchodu se jedná o čl. 14.

¹¹¹ Ustanovení čl. 14 odst. 1 písm. a) a b) směrnice o elektronickém obchodu.

¹¹² Zejména se jedná o servery s audiovizuálním obsahem jako server YouTube, Instagram, či TikTok, problémové jsou ale zcela jistě i další hojně navštěvované servery jako Facebook.

kterého bude vyloučena jeho odpovědnost za uživateli nahraný obsah¹¹³. Za opak pojmu lze označit pojem „unsafe harbour“, kdy se naopak provozovatel služby chová způsobem, kdy je mu odpovědnost za nahraný obsah přičitatelná.

SDEU v případě ZiggoBV rozhodl, že se jedná o sdělování veřejnosti, neboť jde o sdílení obsahu za účelem dosažení zisku, protože se na serveru nachází reklamy, ze kterých má provozovatel serveru finanční příjem. Dále SDEU rozhodl, že ThePirateBay nejednal v režimu safe harbour, neboť do obsahu zasahoval tím, že aktivně pracoval s jeho obsahem, vytvářel jeho rejstřík, řadil jej pod různé kategorie a odstraňoval a filtroval jednotlivé umístěné odkazy. Protože šlo o jednání přímo ze strany provozovatele serveru, dovedl SDEU, že provozovatel si musel být vědom toho, co je obsahem jeho internetového serveru.

2.8.3. Česká pirátská strana

Jedním z dalších u nás velmi mediálně známých případů je případ tehdy ještě nepříliš známé politické strany Česká pirátská strana¹¹⁴. Tato politická strana provozovala webové servery sledujuserialy.cz a sledujemefilmy.cz, které byly ve své době pravděpodobně nejnavštěvovanějšími českými servery, nabízejícími nemalé množství audiovizuálního obsahu, dostupného prostřednictvím embeddovaných linků zdarma. S provozováním stránky nesouhlasila Česká protipirátská unie, která Českou pirátskou stranu kontaktovala a upozornila ji na nelegálnost obsahu serveru, což ponechala Česká pirátská strana bez odezvy.

Soud následně rozhodoval v případě trestního stíhání České pirátské strany, kdy shrnul, že na serveru se nacházelo minimálně 1205 audiovizuálních děl a jeho provozováním způsobila škodu přes 6 milionů Kč. Soud však zhodnotil, že Česká pirátská strana činnost neprovozovala za účelem zisku a že i přes upozornění od České protipirátské unie o protiprávnosti svého jednání nevěděla, protože se Česká protipirátská unie „neprokázala jako subjekt oprávněný jednat jménem držitelů práv“. Soud tak usnesením trestní stíhání zastavil.

¹¹³ O odpovědnosti poskytovatele hovoří §3 - §6 ZSIF, respektive čl. 12 – čl. 15 směrnice o elektronickém obchodu.

¹¹⁴ Usnesení obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, spisová značka 33 T 54/2016.

3. Následky porušování autorského práva

Dojde-li k neoprávněnému zásahu do autorského práva nebo hrozí-li, že k takovému zásahu dojde, může se autor díla bránit ve třech právních rovinách. Těmito rovinami jsou roviny soukromoprávní, správněprávní a občanskoprávní. Ochrany proti porušení autorského práva se může v případě, kdy se jedná o společné dílo spoluautorů, domáhat i pouze jeden z nich¹¹⁵. Autorskoprávní ochrany se případně může dovolávat i dědic těchto autorských práv¹¹⁶.

3.1. Soukromoprávní ochrana

Soukromoprávní ochranu autorovi poskytuje zejména autorský zákon, který poskytuje demonstrativní výčet práv ochrany autorského práva. Dle autorského zákona se může postižený autor rušení svých autorských práv bránit (mimo jiné) prostřednictvím

- a) určovacího nároku (nárok autora na určení jeho autorství),
- b) negatorního nároku (nárok na nečinnost porušitele zasahujícího do autorského práva),
- c) informačního nároku (nárok na získání informací o původu zboží nebo služeb, kterými jsou porušována autorská práva; a o distribučních kanálech a totožnosti osob zúčastněných na porušování autorského práva),
- d) restitučního nároku (nárok na odstranění následků způsobených porušením autorského práva),
- e) satisfakčního nároku (nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu),
- f) zvláštního záporního nároku (vůči poskytování služby využívané třetími osobami k porušení nebo ohrožování autorského práva),

¹¹⁵ Ustanovení § 8 odst. 3 autorského zákona.

¹¹⁶ Ustanovení § 26 odst. 2 autorského zákona.

g) jiného nároku dle autorského zákona^{117 118}.

3.2. Správněprávní ochrana

Správněprávní ochranu poskytuje autorovi taktéž autorský zákon, který v § 105a a § 105b definuje přestupky spočívající v neoprávněném užití autorského díla, zásahu do něj a širokou řadu dalších přestupků týkajících se autorských práv. Sazba pokut činí až 150 000 Kč pro fyzické osoby¹¹⁹ a až 500 000 Kč (nebo do výše 1% ročního obrátu osoby) pro právnické a podnikající fyzické osoby¹²⁰.

3.3. Trestněprávní ochrana

V nejzávažnějších případech lze uplatnit rovinu trestněprávní, která spočívá v ochraně autorských práv na základě trestního zákoníku. Trestní zákoník se trestnými činy proti autorskému právu zabývá v § 270 a v § 271.

Trestní zákoník v § 270 hovoří o porušení autorského práva, práv souvisejících s autorským právem a práv k databázi. Skutkovou podstatou je nikoliv nepatrný¹²¹ zásah do zákonem chráněných práv k autorskému dílu¹²² a čin se trestá zákazem činnosti, propadnutím věci, či odnětím svobody až na 8 let¹²³.

¹¹⁷ Ustanovení § 40 odst. 1 písmena a) až f) autorského zákona.

¹¹⁸ TELEČ, Ivo. Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4. Strany 492–497.

¹¹⁹ Ustanovení § 105a odst. 2 autorského zákona.

¹²⁰ Ustanovení § 105b odst. 2 autorského zákona.

¹²¹ Trestní zákoník přímo nestanoví, jaký zásah lze považovat za nikoliv nepatrný.

¹²² Ustanovení § 270 odst. 1 trestního zákoníku.

¹²³ Ustanovení § 270 odst. 3 trestního zákoníku, pokud pachatel zásahem do práv k autorskému dílu získá pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, případně dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Následně je v trestním zákoníku autorskému právu věnován § 271, který se věnuje padělání a napodobení díla výtvarného umění, které se trestá zákazem činnosti, propadnutím věci, či odnětím svobody až na 10 let¹²⁴.

3.4. Předběžná opatření

Jako jeden z prostředků ochrany můžeme počítat i institut předběžného opatření. Předběžná opatření můžeme aplikovat před zahájením řízení o věci samé¹²⁵, ale i po zahájení řízení o věci samé^{126, 127}. Předběžná opatření nařizuje předseda senátu na návrh¹²⁸, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků; nebo panuje-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen¹²⁹; případně potom pokud je třeba po zahájení řízení zatímně upravit poměry účastníků; nebo když po zahájení řízení panuje obava, že by výkon rozhodnutí v řízení posléze vydaného mohl být ohrožen¹³⁰.

Konkrétní formy předběžných opatření jsou vyjmenovány v § 76 o. s. ř. V případě předběžných opatření ukládaných v souvislosti s porušováním autorských práv se bude jednat zejména o opatření uvedená v § 76, odst. 1, písmenech d) a e) o. s. ř., tedy aby účastník nenakládal s určitými věcmi nebo právy¹³¹ nebo aby účastník něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel¹³².

¹²⁴ Ustanovení § 271 odst. 3 trestního zákoníku, pokud pachatel paděláním nebo napodobením díla získá pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, případně dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

¹²⁵ Ustanovení § 74 a násl. o. s. ř.

¹²⁶ Ustanovení § 102 a násl. o. s. ř.

¹²⁷ SRSTKA, Jiří; BARTÁK Jan; DOBŘICHOVSKÝ Tomáš, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5.. Strana 425.

¹²⁸ Ustanovení § 75 odst. 1 o. s. ř.

¹²⁹ Ustanovení § 74 odst. 1 o. s. ř.

¹³⁰ Ustanovení § 102 odst. 1 o. s. ř.

¹³¹ Ustanovení § 76 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

¹³² Ustanovení § 76 odst. 1 písm. e) o. s. ř.

Aby nebyl návrh na uložení předběžného opatření soudem odmítnut, je třeba nejpozději v den podání návrhu¹³³ složit navrhovatelem jistotu ve výši 10 000 Kč (případně 50 000 Kč ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti)¹³⁴. Pakliže by složená jistota zjevně nepostačovala k zajištění náhrady škody nebo újmy, která by předběžným opatřením vznikla nebo jedná-li se o opětovný návrh na nařízení obdobného předběžného opatření mezi týmiž účastníky, může předseda senátu účastníky vyzvat, aby do tří dnů složili jím stanovenou výši doplatku jistoty.¹³⁵

Příkladem předběžného opatření může být rozhodnutí Městského soudu v Praze¹³⁶, na základě kterého vznikla společnosti Uloz.to cloud a.s. povinnost zdržet se po dobu trvání distribuční licence k filmu Šarlatán umožnění veřejného zpřístupnění tohoto autorského díla na svém webu. Zdržení se distribuce bylo v tomto případě provedeno tak, že v rámci vyhledávacího panelu na serveru uloz.to (který společnost Uloz.to cloud a.s. provozuje a prostřednictvím kterého mělo k porušování autorských práv docházet) byla zablokována možnost vyhledání výrazu „Šarlatán“, aby tak bylo zamezeno jednoduchému zpřístupnění předmětného autorského díla. Z praktického hlediska však nebyl tento postup příliš efektivní, neboť daný film bylo možné v prostředí serveru uloz.to dohledat i jinak než vyhledáváním celého názvu filmu. Naopak docházelo k četným případům, kdy byli omezeni uživatelé serveru, neboť se jim nepodařilo dohledat takový obsah, který nesl stejný název, jako předmětný film, neboť i vyhledávání jakéhokoliv jiného obsahu s názvem „Šarlatán“ bylo znemožněno. Zejména na základě této skutečnosti bylo Vrchním soudem v Praze toto předběžné opatření zrušeno.

¹³³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2014, č. j. 4 Cmo 338/2013-32.

¹³⁴ Ustanovení § 75b odst. 1 o. s. ř.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2020, č. j. 1 Ne 27/2020-14.

4. Škoda v právní teorii a právní instituty ke škodě se pojící

Pro pochopení problematiky vyčíslení výše náhrady škody v autorském právu je v první řadě třeba schopnosti orientace v některých souvisejících pojmech, které jsou obsahem (nejen) českých právních norem, zejména občanského zákoníku. Jde zejména o pojem škody a institut bezdůvodného obohacení.

4.1. Majetková a nemajetková újma

Škoda (nebo také újma) je v širším smyslu definována jako újma na jmění¹³⁷. Můžeme ji dělit na újmu majetkovou, či na újmu nemajetkovou.

Majetková újma, jak samotný pojem vypovídá, označuje škodu přímo vzniklou na majetku (někdy také označováno pojmem „skutečně vzniklá škoda“), zpravidla relativně snadno vyjádřitelnou v penězích. Jde o majetkové zmenšení stavu poškozeného oproti stavu před škodnou událostí, vyžadující vynaložení majetkových hodnot k uvedených do původního stavu, přičemž škodou může být i vznik dluhu¹³⁸. Jednoduchým případem by bylo poškození vozidla způsobené při autonehodě, kdy jeden řidič způsobil druhému svým chováním majetkovou újmu na automobilu. V případě autorského díla je vyjádření majetkové škody problematické, neboť autorské dílo je nehmotné povahy a zpravidla půjde pouze o škodu vzniklou na hmotném substrátu, pomocí kterého je dílo vyjádřeno. O skutečně vzniklé škodě by šlo hovořit snad pouze v případě, že by byla poškozena kniha, která by byla jedinou kopií literárního díla, případně např. historická socha. Naopak při poškození pouze jedné z kopií dané knihy, či DVD s audiovizuálním obsahem, nemůžeme škodu považovat za skutečně vzniklou škodu na autorském dílu jako takovém, nýbrž pouze jakožto škodu vzniklou na samotné rozmnoženině, např. na zmíněném DVD, či na knize jako takové, bez ohledu na obsah. Autorské dílo také samo o sobě nemá zvýšenou hodnotu, je-li uvedeno např. na sběratelské

¹³⁷ Ustanovení § 2894 (1) občanského zákoníku.

¹³⁸ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 1068.

kopii, jakou může být autorský rukopis literárního díla nebo limitovaná edice filmu vydaná na speciálním nosiči (např. na analogové páse). Hodnota takové rozmnoženiny bude samozřejmě zpravidla vyšší než hodnota běžné rozmnoženiny, nicméně autorské dílo jako takové hodnotnější nebude. Za skutečně vzniklou škodu lze označit i zbytečně vynaložené náklady, jako např. náklady na zajištění náhradního vozidla po dobu opravy vozu, který byl poškozen v rámci škodní události¹³⁹. Skutečně vzniklá škoda není obsažena v autorském zákonu a v případě autorského práva se posuzuje subsidiárně dle občanského zákoníku.

Mezi formy majetkové újmy ale můžeme započítat i ušlý zisk, tedy hodnotu, o kterou by se majetek poškozeného zřejmě zvýšil, kdyby nebyla újma způsobena. Jinými slovy je ušlý zisk újmou spočívající v situaci, kdy u poškozeného v důsledku škodní události nedojde k rozmnožení majetkových hodnot, ač se tak dalo s ohledem na běh věcí očekávat¹⁴⁰. Jednoduchým příkladem zde budiž znemožnění výkonu povolání či podnikání, v důsledku kterého přijde poškozený o odměnu za práci, o provize, či o sjednané zakázky.

Nemajetkovou újmou potom můžeme rozumět újmu, která přímo nezasahuje do samotného majetku poškozeného a zpravidla se hůře vyčísluje v penězích. Na rozdíl od majetkové újmy je ta nemajetková vždy spojena s konkrétní osobou a svou povahou zasahuje do zájmů dané osoby, aniž by představovala penězi ocenitelné snížení majetku.¹⁴¹ Příkladem nemajetkové újmy je např. poškození pověsti poškozeného.

4.2. Bezdůvodné obohacení

Institut bezdůvodného obohacení najdeme o něco dále v občanském zákoníku, konkrétně v § 2991 a následujících a stanovuje povinnost tomu, kdo se bezdůvodně obohatí na úkor jiného, své obohacení ochuzenému vydat. Bezdůvodným obohacením chápeme

¹³⁹ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 1068, 1069.

¹⁴⁰ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 1068.

¹⁴¹ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 819.

objektivně nastalý přesun majetkových hodnot, který proběhl bez náležité opory v právním řádu¹⁴². V rámci takového obohacení potom nehraje roli, zda k němu došlo za účasti obohaceného a zda k němu došlo jeho zaviněním¹⁴³.

4.3. Pojem damages

V právní teorii je také možné se setkat se zahraničním pojmem „damages“. S tímto pojmem se můžeme setkat např. v evropské směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví¹⁴⁴ a spadají pod něj veškerá majetková, tedy skutečně vzniklá škoda a ušlý zisk, ale i nemajetková újma a bezdůvodné obohacení¹⁴⁵.

4.4. Náhrada škody

Náhrada škody je soukromoprávní institut zakotvený v § 2894 a násl. občanského zákoníku. Škodou můžeme rozumět újmu, která nastala v majetkové sféře poškozeného, je vyjádřitelná v penězích a tím pádem napravitelná poskytnutím peněz k uvedení věci do předchozího stavu¹⁴⁶. Dojde-li ke vzniku škody, je její pachatel povinen tuto škodu nahradit v penězích. Za škodu považujeme z hlediska práva pouze takovou škodu, která je způsobila náhrady¹⁴⁷.

¹⁴² ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 1232.

¹⁴³ MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, s. 1274.

¹⁴⁴ Viz článek 13 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁴⁵ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 822.

¹⁴⁶ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0, s. 818.

¹⁴⁷ MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, s. 22.

5. Vyčíslení výše náhrady škody

Škodu lze v autorskoprávním odvětví způsobit celou řadou způsobů. Typickým příkladem je nakládání s autorskými díly bez souhlasu držitelů autorských práv. Několik případů jsem v této diplomové práci již uvedl, jedním z nich může být např. umístění audiovizuálního díla na webový server s volným přístupem veřejnosti bez souhlasu držitele autorských práv tak, aby si takové dílo mohl kdokoliv snadno stáhnout, či přímo přehrát v internetovém prohlížeči. Z logiky věci vyplývá, že pakliže si potom divák takové dílo jednoduše přehraje díky tomuto zpřístupnění, dramaticky klesá šance, že by si potom takové dílo ještě zakoupil. V takovém případě následně dochází ke vzniku škody ve formě ušlého zisku držitele autorských práv, jemuž teď ze shlédnutí onoho audiovizuálního díla nebudou plynout žádné finanční zisky. Navíc v případě, že zmíněný webový server, na kterém bylo dílo neoprávněně zveřejněno, je provozován za poplatek pro uživatele (např. pokud je uživatel vyzván za shlédnutí konkrétního obsahu zaplatit byť menší finanční částku), dochází i k bezdůvodnému obohacení provozovatele serveru.

Abych však nezůstával pouze u autorských děl v prostředí elektronických zařízení a internetu, za zmínku stojí i některé další způsoby, kdy může škoda vzniknout. Typicky půjde např. o situaci, kdy někdo bez souhlasu držitele autorských práv začne vydávat plagiát jeho autorského díla, ať už literárního, architektonického, či jiného typu díla. Jednak zpravidla dojde k bezdůvodnému obohacení takového vydavatele, navíc zřejmě může vzniknout škoda držiteli autorských práv k originálnímu dílu, neboť se nebude prodávat v takové míře. Takový problém dnes můžeme často vnímat v ulicích, kde se denně setkáváme s vozidly, oblečením a dalšími módními doplňky, jež hojně kopírují úspěšné, ale mnohdy finančně méně dosažitelné originály od zpravidla velkých renomovaných značek. Koncoví zákazníci potom kolikrát mohou žít v přesvědčení, že vlastní ikonickou kabelku od přední módní značky, zatímco ve skutečnosti vlastní levný padělek. Držiteli autorských práv k takové kabelce, tedy zpravidla zmíněná módní značka, tak padělek přivodí ušlý zisk, zatímco naopak padělateli přinese bezdůvodné obohacení, neboť by si padělek bez jeho nápadné podobnosti s ikonickým originálem, zpravidla včetně loga originální značky, zřejmě mnoho lidí nekoupilo. Nepříjemným následkem pro držitele autorských práv k originálním kabelkám může být také nezáměr potenciálních zákazníků, kteří si kabelku nekoupí právě proto, že stejnou již vlastní „každý druhý“

a společnost tuto originální kabelku beztak nerozezná od padělku, a tedy nepřinese kýžený obdiv. Dá se bohužel konstatovat, že byt' jde o dlouhodobý problém, je nakupování padělků stále velmi rozšířený a výhledově pravděpodobně pokračující trend¹⁴⁸.

5.1. Specifika náhrady škody v autorském právu

Právo na náhradu škody je v autorském právu jednou z forem satisfakčního nároku v rámci soukromoprávní ochrany autorských práv.

Nárok na náhradu škody autorům při porušení jejich autorského práva vychází společně s nárokem na vydání bezdůvodného obohacení z § 40, odst. 4 autorského zákona, kdy toto ustanovení odkazuje subsidiárně na občanský zákoník a jeho § 2951 - § 2955¹⁴⁹ a § 2991 - § 3005^{150 151}. Vznik soukromoprávních deliktů vycházejících z občanského zákoníku není dotčen vznikem autorskoprávního deliktu a ustanovení v § 40 autorského zákona má za úkol stanovit vzájemnou nepodmíněnost nároků plynoucích z autorského zákona a z občanského zákoníku¹⁵². Dále ustanovení působí jako lex specialis k občanskému zákoníku, když stanoví, že v případě, že je porušitelem autorského práva neoprávněně nakládáno s dílem, tedy bez souhlasu držitele autorských práv, se může autor namísto skutečně ušlého zisku domáhat náhrady ušlého zisku ve výši „odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Nakonec výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí

¹⁴⁸ Pro příklad uvádím 2 články z internetových novin, zabývající se právě trendem padělání luxusních kabelek a jejich prodeji, jedná se o článek ze serveru novinky.cz z roku 2014 a článek ze serveru seznamzpravy.cz z roku 2022: <https://www.novinky.cz/clanek/zena-zeny-s-padelanymi-kabelkami-jsou-na-kazdem-kroku-jak-rozpoznat-napodobeniny-233906>, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-pod-carou-padelky-uz-nejsou-tabu-luxusni-znacky-si-za-to-mohou-samy-220098>.

¹⁴⁹ Ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody.

¹⁵⁰ Ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení.

¹⁵¹ POLČÁK, Radim. Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou: podle stavu k 1. dubnu 2020. Praha: Leges, 2020. Komentátor. ISBN 978-80-7502-391-9, s. 425.

¹⁵² TELEČEK, Ivo. Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, s. 512.

dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.¹⁵³

Ustanovení § 40 odst. 4 v možnosti nahrazení výše skutečně ušlého zisku vychází ze skutečnosti, že lze v některých případech jen velmi těžko držitelem autorských práv vyčíslit ušlý zisk¹⁵⁴ a umožňuje mu tedy zvolit jednodušší cestu fiktivního zisku ve formě náhrady ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání licence. V některých případech může být ušlý zisk zjevný, avšak zejména v již výše popsanych případech neoprávněného šíření autorských děl, kterými se budu v této práci ještě dále zabývat, může být výpočet skutečně ušlého zisku nanejvýš přibližným odhadem a tato možnost tak přináší jednoduché řešení tohoto problému.

V případě bezdůvodného obohacení, které je stanoveno na dvojnásobek odměny za získání potřebné licence v době neoprávněného nakládání s dílem, jde o ustanovení, které je stanoveno nad rámec evropské směrnice dodržování práv duševního vlastnictví. Uvedené speciální násobení odměny se navíc může v odůvodněných případech i ještě dále zvyšovat. Takto zvýšená částka potom obsahuje i jistou formu „soukromé pokuty“ za neoprávněné užití chráněného autorského díla¹⁵⁵.

Platí zásada, že právo na náhradu škody je vždy upřednostňováno a nárok na něj je uplatňován přednostně před uplatněním nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Právo na náhradu škody je tak možné aplikovat např. i v případě, kdy porušitel nemá z jeho činnosti žádný příjem a nedá se tak hovořit o vzniku bezdůvodného obohacení¹⁵⁶.

Pro postup při vyčíslování škody v autorském právu je vedle české úpravy přirozeně důležitá i úprava evropská, zejména již zmíněná evropská směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, která je transponována do zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv

¹⁵³ Ustanovení § 40, odst. 4 autorského zákona.

¹⁵⁴ POLČÁK, Radim. Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou: podle stavu k 1. dubnu 2020. Praha: Leges, 2020. Komentátor. ISBN 978-80-7502-391-9, s. 425.

¹⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, Sp. zn. 5 Tdo 171/2014, odst. 16.

¹⁵⁶ HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6, s. 421.

z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství. Tato směrnice stanoví, že „Členské státy zajistí, aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva“¹⁵⁷. Při stanovení škody mají soudní orgány přihlídnout ke všem vhodným aspektům, jako jsou nepříznivé hospodářské důsledky a morální újma způsobená porušovatelem, případně k jeho neoprávněným ziskům¹⁵⁸. Alternativně ale směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví umožňuje stanovení paušální částky, stanovené na základě výše licenčního poplatku, který by musel být při oprávnění k užívání práv k dílu v souladu se zákonem zaplacen¹⁵⁹. Nakonec předmětná směrnice stanoví, že pokud porušovatel nevěděl a ani nemohl vědět, že se dopouští porušení autorského práva, mohou členské státy stanovit, že soud nařídí úhradu zisků nebo škod, které mohou být předem stanoveny¹⁶⁰.

V rámci zmíněného prováděcího zákona je škoda řešena v § 5, podle kterého má oprávněná osoba nárok na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení a přiměřené zadostiučinění¹⁶¹; soud může na návrh stanovit náhradu škody, bezdůvodného obohacení a přiměřené zadostiučinění částkou nejméně ve výši dvojnásobku licenčního poplatku, který by byl obvyklý při získání potřebné licence¹⁶²; nebo ve výši licenčního poplatku v případě, kdy porušitel nevěděl a nemohl vědět, že svým jednáním porušuje autorská práva¹⁶³. Nakonec je v zákoně konstatováno, že soud při rozhodování přihlídně ke všem odpovídajícím okolnostem, jako jsou nežádoucí hospodářské dopady na oprávněnou osobu, neoprávněný zisk porušitele a způsobená morální újma¹⁶⁴.

¹⁵⁷ Ustanovení čl. 13 odst. 1 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁵⁸ Ustanovení čl. 13 odst. 1 písm. a) směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁵⁹ Ustanovení čl. 13 odst. 1 písm. b) směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁶⁰ Ustanovení čl. 13 odst. 2 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁶¹ Ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 221/2006.

¹⁶² Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 221/2006.

¹⁶³ Ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 221/2006.

¹⁶⁴ Ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 221/2006.

Oproti směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví je tak úprava v autorském zákonu pro držitele autorských práv značně příznivější, když jim přiznává dvojnásobek odměny potřebné k získání licence a namísto ušlého zisku jim umožňuje vymáhat po porušiteli náhradu ve výši odměny za potřebnou licenci v době neoprávněného nakládání s dílem¹⁶⁵.

Nutno také dodat, že autorský zákon v rámci § 41 stanoví, že obdobná práva jako podle § 40 odst. 4 přísluší namísto autora případně i osobě, která smluvně nabyla výhradní oprávnění dílo užít nebo které je takové oprávnění svěřeno zákonem¹⁶⁶.

5.2. Problematika výpočtu ušlého zisku v autorském právu v praxi

Ve své práci jsem uvedl, že při vymáhání náhrady ušlého zisku se může autor rozhodnout, že místo přesného výpočtu skutečně ušlého zisku bude po porušiteli vymáhat náhradu ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání licence potřebné pro nakládání s dílem v době, kdy s ním bylo neoprávněně nakládáno. Proč ale vlastně tato možnost v prostředí právní úpravy vznikla a je skutečně tak těžké reálně ušlý zisk vypočítat? Přesný výpočet výše náhrady škody v autorském právu často představuje náročnou disciplínu, protože způsobená škoda častokrát není zcela zjevná. Pro příklad lze uvést neoprávněné šíření filmu, který je předmětem autorskoprávní ochrany, jež by porušitel autorských práv bez souhlasu držitele práv k tomuto filmu umístil na svůj veřejně přístupný webový server.

I po zjištění, kdo daný server vlastně provozuje, by bylo třeba zajistit základní informace potřebné pro provedení výpočtu. V tomto případě zcela jistě půjde o údaj o množství osob, které daný film na serveru shlédly. Ani pokud je takový údaj k dispozici, nelze v takovém případě aplikovat pouze jednoduchý, ač na první pohled logický, matematický výpočet, spočívající ve vynásobení počtu shlédnutí cenou, za kterou bychom mohli daný film zakoupit v kamenném obchodě. Příkladem budiž usnesení Nejvyššího soudu¹⁶⁷, který nesouhlasně reagoval na způsob

¹⁶⁵ HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6, s. 422.

¹⁶⁶ Ustanovení § 41 autorského zákona.

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, Sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

výpočtu škody soudy nižších instancí v obdobné situaci, které aplikovaly jednoduché násobení počtu stažení neoprávněně zpřístupněných autorských děl cenou, za kterou byla tato díla dostupná k prodeji na CD a DVD nosičích. Zmíněnému usnesení se budu ještě hlouběji věnovat dále v rámci mé práce. V každém případě můžeme i jednoduchou logickou úvahou dojít k závěru, že nelze předpokládat, že každý, kdo si takové dílo prostřednictvím serveru opatřil (uložil na své zařízení), či jej shlédl, by si jej v případě nemožnosti shlédnutí či opatření tímto způsobem opatřil na CD či DVD nosiči. Když pomíneme, že v dnešní době a v uplynulých alespoň 15 letech je bez větších obtíží možné si opatřit téměř veškeré alespoň trochu veřejnosti známé filmy a seriály z celé řady neoficiálních zdrojů fungujících právě na principu neoprávněného šíření, musíme stále přihlídnout k možnosti si taková díla opatřit či je shlédnout řadou jiných způsobů, jako např. si je zapůjčit ve videopůjčovně¹⁶⁸, přehrát si je v rámci předplacené streamingové služby jako např. Netflix, HBO GO a další, či nakupování v různých slevách, se kterými lze v České republice jistojistě kalkulovat. Ve všech zmíněných příkladech můžeme očekávat, že cena za shlédnutí díla může být i mnohem nižší, než by byla jednoduše vypočtená cena vystaveného DVD v kamenném obchodě. Důležitou skutečností je nakonec také fakt, že ne každý, kdo si film opatřil či jej shlédl na serveru, kde je umístěn neoprávněně, by si takový film jinak skutečně pořídil, či se jej pokusil jinak shlédnout, pokud by neměl možnost tak učinit právě prostřednictvím tohoto severu. Lze předpokládat, že bez možnosti zhlédnout takový film zdarma na serveru, kde byl v rozporu s autorskými právy umístěn, by si jej za standardní cenu na DVD pořídil i jen zlomek diváků.

V podobných případech, kdy je třeba vypočítat způsobenou škodu (v tomto případě zejména ve formě ušlého zisku) je tak zpravidla třeba přibrat soudního znalce, který způsobenou škodu odhadne.

Zmíněný příklad uváděl jakožto předmětné autorské dílo multimediální obsah ve formě filmu, obdobná je situace i u dalších multimediálních děl jako jsou seriály. V podobné situaci se samozřejmě nachází např. počítačové programy, u kterých je ale nutné oproti zmíněným

¹⁶⁸ Ačkoliv v posledních letech došlo k velkému úbytku fyzických videopůjčoven v kamenných obchodech, můžeme se naopak čím dál častěji setkávat s online videopůjčovkami, jako je např. služba movies v rámci Google Play od společnosti Google, dostupná na URL adrese <https://play.google.com/store/movies>.

multimediální dílům přihlídnout k potřebě jejich trvalého využití. Zatímco multimediální obsah zpravidla stačí shlédnout jednou a není třeba takový obsah ani ukládat na zařízení, v případě počítačových programů je naopak třeba opatření takového programu a jeho další užívání. Současně zde ale můžeme přihlídnout ke skutečnosti, že velká část počítačových programů je jednoduše zastupitelná a v případě nemožnosti si opatřit konkrétní program ze serveru, kde je neoprávněně umístěn, je pravděpodobné, že by uživatel zvolil možnost zakoupení nejlevnější alternativy na trhu a bez konkrétního programu by se tak jednoduše obešel. Taková možnost na rozdíl od konkrétních filmů a seriálů platí zejména pro nejrůznější nástroje, kancelářské balíčky a další, naopak nebude platit pro videohry, které budou podobně jako filmy a seriály zastupitelné jednoznačně hůře.

Totéž nakonec platí i u nejrůznějších typů autorských děl, jako jsou obrázky a fotografie, jejichž neoprávněné využití by uživatelé pravděpodobně častokrát raději oželeli v případě, že by za ně měli platit.

Situace je samozřejmě podobná i v případě neelektronických autorských děl. Jako příklad lze uvést neoprávněnou tvorbu rozmnoženin knihy, která se tak (stejně jako např. multimediální obsah) rozšíří mezi veřejnost. Obdobně jako v případě multimediálního obsahu umístěného na webovém serveru, jehož shlédnutí či opatření uživatelem tohoto serveru nezaručuje, že by si jej takový uživatel v případě, kdy by tento obsah nebyl zpřístupněn, opatřil např. na DVD v kamenném obchodě, ani v případě šíření neoprávněně pořízených rozmnoženin knih nelze předpokládat, že kdyby tyto rozmnoženiny nevznikly, byl by o jejich množství vyšší počet legálně prodaných výtisků. Specifikem pro šíření autorských děl v elektronické podobě jsou však schopnosti internetové sítě, spočívající v jednoduchém a rychlém přenosu těchto děl, která se mohou stát velmi snadno přístupnými po celém světě. V rámci internetu tak dochází k masivnímu neoprávněnému šíření autorských děl, které by v takovém rozsahu bylo mimo internetovou síť prakticky nemožné.

Na závěr zamyšlení nad problematikou vyčíslování výše ušlého zisku přidávám zamyšlení nad neoprávněným šířením autorských děl v rámci technologie BitTorrent, kterou jsem popisoval dříve v této práci. V rámci popsané funkce této technologie může dojít k tomu, že při připojení nového peeru v rámci swarmu dojde k tomu, že mu bude dané dílo seedovat 10

seedů naráz, všichni stejnou rychlostí. V takovém případě potom jednoznačně nelze tvrdit, že každý z těchto seedů způsobil škodu ve výši např. ceny filmu, který sdílel, neboť celková ušlá škoda, kterou by držitelé autorského práva požadovali, by zjevně činila desetinásobek maximální skutečné ušlé škody v podobě nezakoupené jedné kopie daného filmu.

Skutečností zůstává, že výpočet způsobené škody, v tomto případě tedy zejména v podobě ušlého zisku, můžeme sice na základě možnosti volby fiktivní výše způsobené škody nabízené autorským zákonem v § 40 odst. 4 „obejít“, přesný výpočet je ale důležitý např. pro právní kvalifikaci trestného činu podle § 270 trestního zákoníku.

5.3. Vyčíslení autorské odměny

Ustanovení § 40 odst. 4 autorského zákona lze považovat za srozumitelné a z výše uvedených důvodů i usnadňující život autorům, kteří nemusí složitě vypočítávat přesnou výši ušlého zisku. Zároveň s sebou toto ustanovení však přineslo potenciální problém v podobě výkladu stanovení přesné výše „odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem“. Taková formulace zpravidla nebude činit problém v situacích, kdy je vyčíslení takové odměny snadné či běžné. Takovou situaci si můžeme představit např. v knižním vydavatelství, kde je takové odměny možné jednoduše porovnat s celou řadou dalších autorů a přihlédnout ke známosti, zavedenosti a oblíbenosti autora u zákazníků.

Je však nutné předpokládat i vznik situací, ve kterých nebude odměna autora tak snadno odvoditelná. Problém může spočívat např. v části ustanovení § 40 odst. 4 autorského zákona, které stanoví, že cena je stanovena za neoprávněné nakládání „v době neoprávněného nakládání s dílem“. Už ve zmíněném případě s knižním nakladatelstvím bychom našli určité rozdíly ve způsobu odměňování jednotlivých autorů. Jedním z nejčastějších způsobů odměňování je procentuální sazba odměny, kdy je zohledněn výnos licence a autor je odměňován na základě prodaných kusů jeho díla a autor tak odměnu dostává v průběhu času, kdy je jeho dílo vydavatelstvím nabízeno. Dalším častým způsobem odměňování je potom paušální odměna, kterou autor dostane po dodání díla vydavateli, bez ohledu na budoucí výnosy.

Rozdíl ve vyplácení odměn bude zřejmě ještě patrnější v situacích, kdy se bude jednat o nový nebo neobvyklý typ autorského díla, dílo neobvyklého rozsahu nebo jiných neobvyklých specifikací. V takových situacích může být výše odměny prakticky neporovnatelná a naskytuje se tak otázka, co můžeme považovat za „obvyklé“ ve chvíli, kdy se nejedná o obvykle licencované dílo.

Problém tak nastává v případech, kdy je možné považovat za obvyklou odměnu hned několik různých částek. V rámci judikatury k této problematice, které se budu podrobněji věnovat na konci této části mé diplomové práce, bylo řešeno hned několik případů, jejichž předmětem bylo právě stanovení výše obvyklé odměny podle § 40 odst. 4 autorského zákona.

5.4. Znalecké posouzení vzniklé škody

Dle již zmiňovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu je třeba pro objasnění ztráty na zisku nositelů práv k autorskému dílu, které porušitel neoprávněně zpřístupnil prostřednictvím internetu, odborného posouzení znalcem z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace ocenění duševního vlastnictví¹⁶⁹. Úkolem znalce v obdobných situacích je potom s přihlédnutím ke stavu, kdy je autorské dílo dostupné i prostřednictvím jiných zdrojů (v tomto případě tedy dostupné i na jiných webových serverech, než je webový server porušitele autorských práv k předmětnému autorskému dílu), určit alespoň minimální výši ušlého zisku nositele autorského práva oproti situaci, kdy by sám obdobným způsobem dílo zveřejnil.

Mimo závěr, který jsem popsal výše, kdy nelze předpokládat, že každý uživatel, který např. shlédl audiovizuální dílo, či si jej opatřil, by tak učinil, i kdyby mu porušitel takovou možnost neposkytl, je také třeba zdůraznit, že díky způsobu šíření díla nebylo třeba vyrábět fyzický nosič, vystavovat jej v kamenném obchodě, platit za jeho přepravu atd. V první řadě je tedy nutné kalkulovat se skutečně ušlým ziskem vypočítaným z čistého zisku za prodej tohoto díla po odečtení nákladů spojených s distribucí. Až následně lze takový údaj násobit počtem osob, které by film potenciálně shlédly.

¹⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, Sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

5.5. Judikatura k posouzení škody v autorském právu

Stejně jako v případě užívání díla má i vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva bohatou judikaturu, která mnohdy zásadním způsobem korigovala směřování výkladu právních předpisů, které s touto problematikou souvisí. Níže uvádím některé z případů, které považuji za jedny z nejdůležitějších pro dnešní fungování mnohdy celého autorskoprávního odvětví. Názvy jednotlivých případů jsou opět uvedeny zjednodušeně pro lepší přehlednost.

5.5.1. Oławska Telewizja Kablowa

Prvním z rozsudků, důležitým zejména pro stávající českou právní úpravu škody v autorském právu, je rozsudek v polském případě kolektivního správce Stowarzyszenie Filmowców Polskich (SFP) a Olavského sdružení vysílajícího programy prostřednictvím kabelové televize Oławska Telewizja Kablowa (OTK)¹⁷⁰. Jednalo se o rozhodnutí soudu o předběžné otázce, kterou stanovil polský Nejvyšší soud poté, kdy došlo k rozvázání licenční smlouvy mezi SFP a OTK, která vysílala část svého obsahu právě na základě této licenční smlouvy. Aniž by došlo k uzavření smlouvy nové, OTK se rozhodla pokračovat ve vysílání tohoto obsahu, načež byla kolektivním správcem žalována a polské soudy se zabývaly vyčíslením částky, kterou je OTK povinna uhradit. Předmětem předběžné otázky pro SDEU byl soulad polského právního předpisu ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁷¹ (UPAPP), tedy v zásadě polské obdobě českého autorského zákona, s evropskou směrnicí č. 2004/48¹⁷². UPAPP, podobně jako česká úprava, stanovil možnost náhrady škody prostřednictvím platby částky odpovídající dvojnásobku či trojnásobku příslušné odměny držiteli autorských práv k dílu, které bylo neoprávněně užito.

SDEU rozhodl, že je takové ustanovení vnitrostátní úpravy v souladu s evropskými předpisy a že je tak skutečně možné, aby držitel autorských práv učinil volbu, zda mu má být

¹⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2017 ve věci C-367/15, Oławska Telewizja Kablowa proti Stowarzyszenie Filmowców Polskich.

¹⁷¹ Do češtiny lze přeložit jako „zákon o autorských právech a právech souvisejících“.

¹⁷² Konkrétně se jednalo o soulad čl. 79 odst. 1 bodu 3 písm. b) UPAPP s čl. 13 směrnice dodržování práv duševního vlastnictví.

vyplacena náhrada škody, kterou skutečně utrpěl nebo dvojnásobek odměny, která by mu byla vyplacena, kdyby udělil k užívání předmětného díla oprávnění.

5.5.2. Znalecké vyčíslení pro R. R.

Tento judikát¹⁷³ můžeme považovat za jeden z klíčových v oblasti vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva, což je ostatně i důvodem, proč jsem některé z jeho závěrů již zmiňoval v textu výše.

Obviněný R. R. byl Městským soudem v Brně uznán vinným zločinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi¹⁷⁴ za to, že na dvě filehostingová úložiště umístil celkem 372 audiovizuálních a 33 hudebních děl, které učinil veřejně přístupnými. Za to mu byl uložen trest odnětí svobody na 3 roky, s odkladem na zkušební dobu 5 let. Zároveň byla panu R. R. uložena povinnost nahradit poškozeným obchodním společností¹⁷⁵ náhradu škody v celkové výši 11 041 514 Kč.

Pan R. R. se proti rozsudku odvolal, právě kvůli způsobu stanovení výše náhrady škody¹⁷⁶. Obhajoba argumentovala tím, že soud nespravedlivě vyčíslil výši náhrady škody jako ušlý zisk společností, které jsou držiteli autorských práv k předmětným dílům a tento ušlý zisk vyčíslil jednoduše vynásobením množství stažení jednotlivých děl a ceny, za kterou se tato díla prodávají na klasických fyzických nosičích, tedy na CD a DVD. Stahovaná díla měla podle obhajoby nižší kvalitu, než kopie prodávané na fyzických nosičích a bylo poukázáno na předpoklad, že ne všichni, kteří si díla stáhli, by je při nemožnosti bezplatného stažení i zakoupili na těchto fyzických nosičích.

¹⁷³ Viz již dříve zmiňované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, Sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

¹⁷⁴ Ustanovení § 270 odst. 1, 2 písm. c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku.

¹⁷⁵ Jednalo se celkem o 14 společností, jejichž díla pan R. R. podle názoru soudu zpřístupnil veřejnosti.

¹⁷⁶ A tím pádem i kvůli aplikaci § 270 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, neboť by při vyčíslení nižší škody nemuselo dojít k posouzení způsobené škody jako škody velkého rozsahu dle § 138 odst. 1, písm. e).

Nejvyšší soud konstatoval, že vyčíslená částka způsobené škody více než stonásobně převyšuje finanční prospěch, který pan R. R. ze své činnosti získal¹⁷⁷. Dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu nepostačuje pro vyčíslení výše náhrady škody pouhá hypotetická možnost, že by se majetkový stav poškozených v budoucnu mohl o tuto částku zvýšit, nýbrž je zapotřebí takový údaj podložit údaji svědčícími o reálné dosažitelnosti požadované částky.

5.5.3. DISCO MON

Jedná se o první z rozsudků Nejvyššího soudu se spisovou značkou 30 Cdo 1759/2011¹⁷⁸, týkajícího se tématu vyčíslování obvyklé autorské odměny dle § 40 odst. 4 autorského zákona. Žalovaným byl provozovatel diskotéky DISCO MON, která bez uzavření potřebné licenční smlouvy zpřístupňovala hudební díla, k nimž nedržela žádná autorská práva. Dle § 40 odst. 4 autorského zákona měl žalobce (OSA), právo na vydání bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé licenční odměny v době neoprávněného přehrávání předmětných děl. OSA argumentoval tím, že výše odměny by měla být stanovena podle Sazebníku autorských odměn veřejného provozování, který OSA běžně užívala při poskytování licencí pro obdobné účely. Soudy rozhodly v souladu s názorem OSA, neboť bylo shledáno, že OSA skutečně běžně vyžaduje odměny na základě zmíněného sazebníku i v rámci ostatních licenčních smluv, které poskytuje. V tomto případě tak došlo k relativně jednoduchému vyřešení celého případu.

5.5.4. Floridita Bar

Dalším případem zabývajícím se odměňování autorů a vyčíslení obvyklé odměny za licenci je případ řešený Nejvyšším soudem pod spisovou značkou 30 Cdo 5634/2015¹⁷⁹. Případ je v zásadě obdobou předchozího uvedeného, v tomto případě byla žalovanou společnost MEXICANA, spol. s r. o., která provozovala Floridita Bar, ve kterém docházelo k přehrávání hudebních děl bez opatření licence k chráněným hudebním dílům, která byla přehrávána jako

¹⁷⁷ Získaný finanční prospěch činil 7 810 Kč.

¹⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1759/2011.

¹⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. Zn. 30 Cdo 5634/2015.

součástí těchto akcí. Soud ve svém rozsudku potvrdil, že je možné v souladu s § 40 odst. 4 za porušení autorského práva požadovat dvojnásobek obvyklé odměny za získání licence v rozhodné době namísto potřeby prokazovat skutečnou výši bezdůvodného obohacení, jak by tomu bylo v obecné úpravě občanského zákoníku a jak na tom trvala žalovaná společnost.

5.5.5. Nakladatelství Leges

V rozsudku Nejvyššího soudu se spisovou značkou 30 Cdo 5225/2016¹⁸⁰ se soud zabýval žalobou Nakladatelství Leges, s.r.o. na dvě fyzické osoby, které byly shledány vinnými z neoprávněného rozmnožování a šíření literárních autorských děl, mimo jiné i díla „Jiří Jelínek a kolektiv autorů: Trestní právo hmotné obecná a zvláštní část“, jehož vydavatelem byl právě žalobce a na základě standardní licenční smlouvy měl tento obdržet odměnu ve výši 15 % z každého prodaného výtisku tohoto díla. Nejvyšší soud se zde zabýval zejména otázkou vyčíslení obvyklé odměny, kterou by v obdobném případě autoři získali. Soudy zdůraznily, že částku lze vypočítat skutečně pouze za období, kdy k protiprávnímu jednání došlo, přičemž se soudy věnovaly různorodosti odměňování a zmíněno bylo dělení na paušální a procentuální dělení typů odměn, včetně některých faktorů, které mohou hrát při stanovení výše odměny roli. V tomto případě žalobce požadoval po žalovaných zaplacení částky ekvivalentní odměnám, které autorům díla vyplatil za období 22 měsíců. Podařilo se prokázat, že žalovaní páchali trestnou činnost po dobu 6 měsíců. Soudy tak přijaly výši odměny, kterou žalobce autorům vyplatil, jakožto východisko pro výpočet částky, kterou budou muset žalovaní žalobci vyplatit. Výsledná částka byla následně přepočítána z 22 měsíců na dobu páchaní trestné činnosti¹⁸¹.

5.5.6. PRISKO

V případě, který se taktéž dostal až k Nejvyššímu soudu pod spisovou značkou 30 Cdo 3818/2016¹⁸² žaloval pan J. N. jako fyzická osoba společnost PRISKO a.s., že se bezdůvodně

¹⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5225/2016.

¹⁸¹ Vydělením celkové částky za 22 měsíců jednotlivými měsíci tak, aby soudy došly k částce za měsíc a následným vynásobením 6 měsíci.

¹⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 30 Cdo 3818/2016.

obohatila, když bez jeho svolení užívala jím vytvořený logotyp, který si upravila. Žalovaná společnost argumentovala tím, že logotyp užívala v dobré víře a žádala tak snížení vyčíslené bezdůvodné obohacení, jež bylo vyčísleno na dvojnásobek běžné odměny v situaci, kdy by si v době svého počínání žalovaná licenci opatřila. Soud však došel k závěru, že ani dobrá víra, tím spíše, když v tomto případě žalovaná ničím své tvrzení o jednání v dobré víře nepodpořila, má jen omezený význam a není v tomto sporu relevantním argumentem.

5.5.7. Výjimečný autor

Jako další případ zabývající se problematikou výpočtu výše obvyklé odměny autorů jsem zvolil sice jeden z nejstarších, ale dle mého názoru asi současně jeden z nejdůležitějších. Žalobce jakožto autor českých překladů na základě licenční smlouvy převedl na společnost P. P. výhradní práva k překladům žalobce na časově omezené období. Žalovaný jednatel této společnosti po skončení tohoto časově omezeného období začal sám v rámci svého živnostenského oprávnění a bez potřebné licence tato díla vydávat. Žalobce po žalovaném požadoval dvojnásobek obvyklé odměny podle §40 odst. 4 autorského zákona, k jehož vyčíslení sám došel s přihlédnutím k předchozím dohodám a inflaci. Nejvyšší soud se tak zabýval okolnostmi, podle kterých lze určit, jakou odměnu lze považovat za obvyklou. Soud konstatoval, že odměny se liší nejen podle kritéria jejich výpočtu, ale i podle druhu díla, osoby autora, jeho erudice a věhlasu, podle obsahového zaměření díla, jeho popularity, žádanosti, aktuálnosti a dalších. Výjimečný autor tak může dostávat výjimečnou odměnu, kterou budeme v mezích § 40 odst. 4 autorské zákona považovat za obvyklou.

5.5.8. Šalamoun z pohledu vyčíslení výše náhrady škody

Ve třetí kapitole jsem v rámci předběžného opatření zmiňoval případ, jehož předmětem bylo předběžné opatření směřující proti filehostingovému úložišti Uloz.to, kvůli zpřístupňování filmu Šalamoun. Případ jsem popisoval právě zejména s důrazem na předmětné předběžné opatření.

V této kapitole bych rád zmínil v tuto chvíli čerstvé pokračování tohoto případu, kdy se držiteli autorských práv k filmu Šalamoun, společnosti Cineart, podařilo u Městského soudu

v Praze od provozovatele serveru Uloz.to vysoudit 976 000 Kč¹⁸³, za neoprávněné sdělování předmětného díla po více než 2 roky, jakožto bezdůvodné obohacení. Provozovatel Uloz.to naopak argumentuje tím, že dílo neužívá a nárok na vydání bezdůvodného obohacení tak nemohl vzniknout a avizoval, že se proti rozhodnutí soudu odvolá. V budoucnu tak zřejmě bude možné sledovat další přelomová rozhodnutí v problematice neoprávněného šíření autorských děl v rámci filehostingových úložišť.

¹⁸³ Provozovatel Ulož.to má zaplatit téměř milion korun filmovému distributorovi kvůli stahování Šarlatána. 2023 [online]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3600840-provozovatel-ulozto-ma-zaplatit-temer-milion-korun-filmovemu-distributorovi-kvuli>.

Závěr

Ve své práci jsem se na úvod zaměřil na přiblížení základních funkcí autorského práva a objasnění jeho nejdůležitějších definic a institutů. Zvláštní pozornost jsem potom věnoval vývoji a trendům v tomto právním odvětví, včetně krátkého pojednání o kyberkriminalitě. Shrnul jsem, jak k porušování autorského práva může docházet, ale i jaké problémy mohou vznikat ve spojitosti s některými stále se rozvíjejícími technologiemi, jako jsou internetová síť, filehostingová úložiště, framing, embeddované linky, či BitTorrent. Ne vždy je totiž na první pohled patrné, zda k porušení autorského práva vlastně dochází, případně za jakých podmínek k porušení ještě nedojde a kdy naopak ano. Jako velmi nápomocnou v tomto případě považuji judikaturu SDEU, která stanovila poměrně podrobný postup k posuzování některých situací, jako např. pro linking v rámci internetu.

V dalších kapitolách práce jsem se potom zaměřil na možné následky porušování autorského práva, a to v občanskoprávní, správněprávní a trestněprávní rovině. Definoval jsem některé z institutů zejména z občanského zákoníku, jako jsou škoda, její dělení, bezdůvodné obohacení a náhrada škody. Následně jsme se věnoval samotné náhradě škody a vyčíslení, speciálním ustanovením autorského zákoníku stanovujícím fiktivní náhradu ušlého zisku a fiktivní náhrady bezdůvodného obohacení. Toto téma jsem následně analyzoval zejména s přihlédnutím ke komentářům a k judikatuře. Na základě klíčového ustanovení § 40 odst. 4 autorského zákona jsem se věnoval problematice vyčíslení obvyklé odměny autorů a také trestněprávnímu přesahu škody v autorském právu, která je důležitá ke kvalifikaci konkrétního trestného činu.

Mám za to, že se mi v mé diplomové práci podařilo objasnit a shrnout výše uvedená témata a dosáhnout tak cíle práce, který jsem si vytyčil. Vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva považuji za relativně náročné téma, kdy skutečně přesné vyčíslení konkrétní částky není vůbec jednoduché. V případě využití fiktivní náhrady ušlého zisku či fiktivní náhrady bezdůvodného obohacení je třeba vypočtení výše odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. K výši takové odměny se alespoň v některých případech ale nebude vůbec snadné dopočítat. Naštěstí již máme poměrně bohatou zásobu judikatury na toto téma.

Koneckonců vyčíslení obvyklé odměny je pořád ještě méně trnitou cestou, než znalecké vyčíslení výše náhrady škody, které může v mnohých případech znamenat velkou neznámou. K vyčíslení dochází ve výsledku čistě na základě znaleckého posudku a je tedy na onom konkrétním znalci, aby škodu určil. Škoda se přitom skutečně může pohybovat v obrovském rozmezí. Záleží mimo jiné na zjištění, kolika osobám bylo dílo neoprávněně sdělováno a zda by byly osoby při nemožnosti opatření či shlédnutí tohoto díla touto cestou ochotny si takové dílo zakoupit. Dále by mělo samozřejmě záležet na kvalitě předmětného díla, délce časového období, kdy je dílo porušitelem zveřejněno, opakovanost a další. Výsledek výpočtu je navíc důležitý např. pro posouzení skutkové podstaty ustanovení § 270 trestního zákoníku.

Osobně se domnívám, že v tuto chvíli jsme ještě nedospěli k ideální úpravě výpočtu škody při porušení autorského práva. Postup výpočtu je subjektivní znaleckou disciplínou a ani judikatura se nejeví jako příliš harmonická či ustálená. Zřejmě se tak musíme spokojit s dle mého názoru ne zcela předvídatelnou situací aktuálních případů a počkat si na budoucí ustálenou judikaturu.

Do budoucna bych považoval za vhodné, kdyby byla alespoň pro účely trestních stíhání a určování trestních sazeb stanovena jasná pravidla, jak škodu vypočítávat. Jedním ze způsobů by mohlo být určení škody podle čistého zisku, jaký by držitel autorských práv za konkrétní užití jeho autorského díla obdržel v době jeho neoprávněného užití a za obdobné situace. Pro příklad bych uvedl opakovaně zmiňované případy s neoprávněným umístováním filmů a seriálů na internetový server, které následně uživatelé těchto serverů sledovali. Ačkoliv osobně nevěřím myšlence, že každý, kdo by si dílo nemohl přehrát na tomto serveru, by jej nutně musel shlédnout jinde, i za cenu zaplacení za shlédnutí, považuji za spravedlivé po porušiteli práva požadovat kompenzaci za každého uživatele, který by dílo shlédl. Kompenzace by však rozhodně neměla představovat cenu, za kterou lze takové dílo pořídit v kamenném obchodě na fyzickém nosiči, ale měla by se spíše přibližovat ceně za přehrávání těchto děl v prostředí elektronických půjčoven.

Problematickým by se však mohlo ukázat prokazování počtu shlédnutí. Z toho důvodu bych se pravděpodobně přikláněl spíše k variantě, kdy by na základě mezinárodního konsensu vznikla metodika výpočtu cen prodeje licencí k obdobným dílům. Tato metodika by potom

mohla fungovat obdobně, jako fungují sazebníky OSA, kdy by na základě délky trvání porušování autorského práva, počtu zveřejněných děl, jejich typů a případně dalších parametrů (např. délky, sledovanosti na oficiálních platformách a dalších odborníky stanovených ukazatelů) byla relativně jednoduše určitelná sankce. Při provozování serveru, na který by jeho provozovatelé neoprávněně na dobu jednoho roku umístili 10 filmů, by tak stačilo vypočítat adekvátní částku postupem stanoveným metodikou a nebylo by třeba se plně spoléhat na vyčíslení znalcem, čímž by došlo ke zvýšení transparentnosti a právní jistoty v této problematice. Metodika by měla reflektovat např. současné postupy při stanovení cen licencí za poskytování multimediálních děl streamingovým platformám. Obdobné metodiky by měly vzniknout pro co největší množství druhů autorských děl, u kterých k neoprávněnému užívání dochází.

Za problematický také považuji pojem obvyklé odměny autora, který by možná bylo vhodné taktéž přiblížit a který by v zásadě opět mohl vycházet z odborníky sestavené metodiky, která by popisovala, jakou odměnu lze považovat za spravedlivou a zároveň by zohledňovala např. i zvláštní vlastnosti, schopnosti a popularitu autora. Taková metodika by měla zohledňovat dosavadní judikaturu a nabízet jednoduché a odůvodnitelné vyčíslení obvyklé odměny autora s přihlédnutím k relevantním parametrům konkrétní situace.

Jsem si však plně vědom, že příprava těchto metodik a shoda na jejich přesné podobě, zejména na mezinárodní úrovni, by byla velice náročná a vyžadovala by nemalé úsilí. Metodiky by také bylo třeba průběžně aktualizovat a přizpůsobovat rychle se vyvíjející situaci. Pokud by však byla taková snaha úspěšná, došlo by k velkému zjednodušení vyčíslování výše náhrady škody, která při porušení autorského práva vzniká, a současně s tím ke zvýšení právní jistoty a ke zpřehlednění tohoto právního odvětví.

Seznam zkratk

Autorský zákon	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
O. s. ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZSIS	Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů
Informační směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
Směrnice o elektronickém obchodu	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)
EU	Evropská unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
OSA	Ochranný svaz autorský

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- HOLCOVÁ, Irena. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů): komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-049-6.
- TELEC, Ivo. Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.
- SRSTKA, Jiří; BARTÁK Jan; DOBŘICHOVSKÝ Tomáš, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5.
- POLČÁK, Radim. Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou: podle stavu k 1. dubnu 2020. Praha: Leges, 2020. Komentátor. ISBN 978-80-7502-391-9.
- ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-955-0.
- MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1.
- POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha: Auditorium, 2012. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3.
- DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. Právo v síti: průvodce právem na internetu. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4.

2. Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství

- Zákon č. 429/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

3. Seznam použité judikatury

- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 4924/2007, ze dne 10.11.2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2014, č.j. 4 Cmo 338/2013-32
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, Sp. zn. 5 Tdo 171/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1759/2011
- Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. 1. 2017, spisová značka 33 T 54/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 5634/2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016 sp. zn. 30 Cdo 2715/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5225/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 30 Cdo 3818/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 149/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, č. j. 5 Tdo 1395/2016-29

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, č. j. 5 Tdo 888/2021-1733
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, č. j. 5 Tdo 740/2015-30
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2020, č. j. 5 Tdo 117/2020-1013
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2020, č. j. 1 Ne 27/2020-14
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2014, č. j. 4 Cmo 338/2013-32
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, UsedSoft GmbH prot Oracle International Corp
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. července 2006 ve věci ve věci C-153/05, Komise proti Portugalsku
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2014 ve věci C-607/11, BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Playboy Enterprises International Inc. (a další)
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 2021 ve věci C-392/19, VG Bild-Kunst proti Stiftung Preußischer Kulturbesitz
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, Stichting Brein proti Jack Frederik Wullemsov
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. června 2017 ve věci C-610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2017 ve věci C-367/15, Oławska Telewizja Kablowa proti Stowarzyszenie Filmowców Polskich

4. Seznam použitých internetových zdrojů

- Je umístění cizího díla (tzv. embedding) na vlastní internetové stránce porušením autorských práv? 2015 [online]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/je-umisteni-ciziho-dila-tzv-embedding-na-vlastni-internetove-strance-porusenim-autorskych-prav-98782.html>
- Sdělování autorských děl veřejnosti na internetu prostřednictvím techniky framingu a inline frame. 2021 [online]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/sdelovani-autorskych-del-verejnosti-na-internetu-prostrednictvim-techniky-framingu-a-inline-frame-112828.html>
- Linking after VG Bild-Kunst ... in a table. 2021 [online]. Dostupné z <https://ipkitten.blogspot.com/2021/03/linking-after-vg-bild-kunst-in-table.html>
- SDEU: Případ The Pirate Bay. 2017 [online]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/sdeu-pripad-the-pirate-bay-106559.html>
- Režim Safe Harbour v rámci poskytování hostingových služeb. 2019 [online]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/rezim-safe-harbour-v-ramci-poskytovani-hostingovych-sluzeb-108663.html>
- K náhradě škody podle autorského zákona. 2019 [online]. Dostupné z <https://advokatnidenik.cz/2019/05/06/k-nahrade-skody-podle-autorskeho-zakona/>
- Domovská stránka organizace Creative Commons [online]. Dostupné z <https://creativecommons.org/>
- Creative Commons License Versions. [online]. Dostupné z https://wiki.creativecommons.org/wiki/License_Versions
- K určování výše škody u internetového pirátství ve světle judikatury Nejvyššího soudu. 2022 [online]. Dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-urcovani-vyse-skody-u-internetoveho-piratstvi-ve-svetle-judikatury-nejvyssiho-soudu>
- Ulož.to musí zaplatit téměř milion za šíření filmu Šarlatán, rozhodl soud. 2023 [online]. Dostupné z https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/uloz-to-mestsky-soud-praha-cinemart-petacloud-pokuta-stahovani-film-licence-autorska-prava.A230713_200755_ekonomika_hovo
- Provozovatel Ulož.to má zaplatit téměř milion korun filmovému distributorovi kvůli stahování Šarlatána. 2023 [online]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3600840-provozovatel-ulozto-ma-zaplatit-temer-milion-korun-filmovemu-distributorovi-kvuli>
- Ulož.to chce 800 tisíc za mazání Šarlatána. Nový spor se točí kolem zodpovědnosti za filmové piráty. 2021 [online]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3311021-ulozto-chce-800-tisic-za-mazani-sarlatana-novy-spor-se-toci-kolem-zodpovednosti-za>

5. Seznam ostatních zdrojů

- MORÁVEK Radek, Internet a autorské právo - způsoby užití a rozsah ochrany díla. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Irena HOLCOVÁ

Abstrakt

Vyčíslení výše náhrady škody při porušení autorského práva

Diplomová práce je zaměřena na problematiku vyčíslení výše náhrady škody v autorském právu. Autor v práci shrnuje základní aspekty autorského práva a následně se zaměřuje na analýzu současné právní úpravy vyčíslení výše náhrady škody v autorském právu. Práce je psána s důrazem na současné trendy v autorském právu, kterými jsou zejména užívání autorských děl na internetu, užívání filehostingových úložišť, framingu, embeddovaných linků, či BitTorrentu.

Diplomová práce je rozdělena na pět kapitol, mezi kterými není zahrnut Úvod a závěr. V první kapitole autor popisuje základní principy autorského práva důležité pro jeho fungování, uvádí definice důležitých pojmů a institutů, popisuje aktuální vývoj a trendy v oblasti autorského práva a v závěru se věnuje problematice kybernetiky.

Ve druhé kapitole autor pojednává o některých možnostech porušování autorského práva s přihlédnutím k aktuálním problémům. V rámci druhé kapitoly je také pojednáváno právě o spojení autorského práva s některými moderními technologiemi, které jsou zmíněny výše. Kapitola je doplněna o nejdůležitější judikaturu v této oblasti.

Třetí kapitola je věnována následkům porušení autorského práva, kde autor popisuje možné občanskoprávní, správněprávní a trestněprávní roviny při porušení autorských práv.

Ve čtvrté kapitole jsou rozebrány instituty škody, bezdůvodného obohacení a náhrady škody.

Nakonec v páté kapitole autor hovoří o samotném vyčíslení výše náhrady škody, přirozených problémech s vyčíslením spojených a o jejich řešení. Kapitola je opět doplněna o informace z judikatury.

V závěru práce autor shrnuje svou práci a zaměřuje se na samotné téma posouzení výše náhrady škody při porušení autorského práva. Autor zde analyzuje a posuzuje aktuální situaci, kterou hodnotí jako ne zcela ideální a stále rychle se vyvíjející.

Klíčová slova: autorské právo, škoda, vyčíslení náhrady škody

Abstract

Calculating damages in copyright infringement claims

The diploma thesis is focused on the issue of calculating damages in copyright infringement claims. In the work, the author summarizes the basic aspects of copyright and subsequently focuses on the analysis of the current legislation on the calculation of the amount of damages in copyright infringement claims. The thesis is written with an emphasis on current trends in copyright law, which are mainly the use of author's works on the Internet, the use of file hosting repositories, framing, embedded links, and BitTorrent.

The diploma thesis is divided into five chapters, among which the Introduction and Conclusion are not included. In the first chapter, the author describes the basic principles of copyright important for its functioning, provides definitions of important terms institutions, describes current developments and trends in the field of copyright and, in the end, addresses the issue of cybercrime.

In the second chapter, the author discusses some ways of copyright infringement, considering current problems. The connection of copyright with some of the modern technologies mentioned above is also discussed in the second chapter. The chapter is supplemented by the most important jurisprudence in this area.

The third chapter is dedicated to the consequences of copyright infringement, where the author describes the possible civil, administrative and criminal law aspects of copyright infringement.

In the fourth chapter, the institutes of damages, unjust enrichment and paying damages are analysed.

Finally, in the fifth chapter, the author discusses the actual calculation of the amount of damages, the natural problems associated with calculation and their solutions. The chapter is again supplemented with information from case law.

In the Conclusion of thesis, the author summarizes his work and focuses on the very topic of calculating damages in copyright infringement. claims. The author analyses and assesses the current situation, which as he believes as not entirely ideal and still rapidly evolving.

Key words: copyright, damages, calculating damages